ԺԷ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4490 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 24/7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 ՈՒՐԲԱԹ 15 ՇԱԲԱՆ 1318 ԺԷ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4490

درعلیه ده غلطه ده (آرهولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղ.
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Ենդական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՄԱՆՉԷՍԹՐԻ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 29 Նոյ. 1900

Հանրածանօթ իրողութիւն մըն է թէ շատ մը տարիներէ ի վեր հոս հաստատուած հայ գաղթականութեան մեծագոյն մասին զբաղումն է Պոլսոյ, Իզմիրի, Սէլանիկի, Գահիրէի, Պէյրութի, Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ և Սեւ Ծովու Թրքական մէկ քանի հրապարակներուն համար ապրանքներ պատրաստել։ Քսան երեսուն տարիներ առաջ Մանչէսթրի մէջ գտնուող հայ տուներուն թիւը մինչդեռ մատի վրայ կը համրուէին՝ այժմ 51ի հասած են որոնց ամէնքն ալ ոչինչ տարբերութիւններով գրեթէ միեւնոյն տեսակ գործով է որ կը զբաղին։ Սպասել officeին մէջ իրենց պատկանած հրապարակներէն թղթատարին բերելիք նամակներուն և անոնց մէջ գտնուած շատ անգամ ճղճիմ հրամանները գործադրել մեքենական ճշդութեամբ։ Եւ այս այսպէս շարունակուած է տարիներէ ի վեր միեւնոյն ընթացքով և միեւնոյն միօրինակութեամբ։ Անշուշտ այս պարագան ոչ ոք կը զարմացնէ, զի ա՛լ ամէնքս ալ շատ լաւ համոզուած պէտք է ըլլանք թէ Հայերը ձեռներէց ազգ մը եղած չեն և չեն վաճառականութեան և սեղանաւորութեան մէջ։

Ի բնէ աւանդամոլ՝ քայլ առ քայլ հետեւած են իրենց նախնեաց առեւտրական սկզբունքներուն և գործադրած միշտ միեւնոյն բաները՝ զորս իրենց հայրերը և պապերը ընել յարմար նկատած էին դրամ շահելու համար։ Թէ ինչպէս որ ժամանակին ընթացքին հետ ամէն ինչ ահագին փոփոխութիւններ կրած է աշխարհի վրայ, նաեւ վաճառականութիւնն ու սեղանաւորութիւնն ալ իրենց ամէն ճիւղաւորումներով բոլորովին տարբեր վիճակներ և հանգամանքներ կը ներկայացնեն և շատ մը պարագաներու մէջ բոլորովին ներհակը՝ բաղդատմամբ նոյն իսկ 20-25 տարի առաջուաններուն, թէ դրամագլխին առջեւ շահագործելի բազմաթիւ անմշակ, սակայն բերրի հրապարակներ բացուած են. որո՞ւն հոգ, ո՞վ պիտի զբաղի ատոնցմով։ Ի՞նչ կայ աւելի դիւրին և ապահով քան այն գործերը, զորս մեր Հայերը ժառանգած են իրենց պապերէն, անոնց նիւթական հարստութեան հետ։ Մանչէսթրէն պասմա, խամ, խասա, եւայլն գնելով Պոլիս կամ այլուր ղրկել և հոն կատաղի անհաշիւ և նոյն իսկ շատ անգամ խենթ ու խելառ մրցման մը մէջ յաճախորդ գտնելով ծախել ջանալ զանոնք —դրամ շահելու համար (!!). ասիկա ծայրայեղօրէն սահմանափակ իտէալ մըն է վաճառականութեան ու արուեստի, որ անհուն անհամար ճիւղաւորումներու բաժնուած է ներկայիս մէջ, լայն, ընդարձակ ասպարէզ մը բանալով ջղուտ, ուժեղ վաճառական տարրին առջեւ։ Սակայն կարենալ նետուելու համար խիզախ ու անվեհեր թափով մը ներկայ համազգային առեւտրական ամեհի հոսանքին մէջ, պէտք է զինուած ըլլալ վաճառականական լուրջ ու հիմնական կրթութեամբ մը, բա՛ն մը որ բացարձակապէս կը պակսի մերիններուն քով։ Եւ ահա հոդ է որ կը դնենք մատերնիս բո՛ւն վէրքին վրայ։

Մեր մէջ վաճառականներ չկան բառին իսկական լայն նշանակութեամբ։ Եւ ի՞նչպէս կարելի է հակառակը յուսալ երբ ո՛չ մեր վարժարանները, ո՛չ մեր մամուլը գործիքներ դարձած են առեւտրական կրթութիւն մը տալու իրարու յաջորդող նոր սերունդներու. և զանազան ազատ արուեստներ ուսանելու համար Եւրոպա եկող հայ երիտասարդներուն մէջ, եթէ չեմ սխալիր, չէ գտնուած հատ մը առևտրական կրթութեան հետևող։ Մէկ քանի բացառութիւններ կրնան գտնուիլ անշուշտ, իրապէս զարգացեալ վաճառականներ, (զուտ ինքնազարգացման ծնունդ) սակայն ատոնք յուսահատեցուցիչ կերպով նուազ թիւ մը կազմելով ամբողջ հայ վաճառականներու շարքին մէջ՝ ո՛և է ազդեցութիւն մը չեն կրնար ունենալ դժբաղդաբար հայ վաճառականներուն մակարդակը բարձրացնելու փերեզակային վիճակէն։ Անդրադառնալով մասնաւորաբար Մանչէսթըրի հայ վաճառականներուն վրայ, ցաւալի է տեսնել թէ տարիներու երկար շարքին մէջ ո՛չ ոք խորհեր է, վերը բացատրուած ամենախեղճ շրջանակէն դուրս՝ հետամուտ ըլլալու իր շուրջը դարձող բազմաթիւ առեւտրական, սեղանաւորական և արուեստագործական եռ ու զեռ գործունէութեան, որով միլիոններ դիզուած են այս երկրին մէջ։ Բաց ի 3—4 անհատական ձեռնարկներէ, (որոնք բաղդատաբար շատ սահմանափակ շրջանի մը մէջ կը դառնան) Հայերէն ոչ ոք խորհած է հոս վաճառատուններ հաստատել, Shipperներու զանազան ապրանքներ հայթայթող գործ մը որ Անգլիացի և Հրեայ խոշոր տուներու (limited ընկերութիւններ մեծ մասամբ) մենաշնորհը դարձած է, և որուն յաջողումը և բարգաւաճումը Մանչէսթըրի պէս աշխարհի չորս կողմերուն հետ առեւտրական ընդարձակ յարաբերութիւններ ունեցող հրապարակի մը վրայ, բացարձակապէս ապահով է։

Առեւտրական այս ճիւղը ամէնէն պարզ ամէնէն դիւրինն էր զոր Հայերը կրնային մշակել Մանչէսթըրի մէջ։ Թերեւս առարկուի թէ այդ տեսակ գործի մը ձեռնարկման համար պատկառելի դրամագլուխ մը անհրաժեշտ է։ Սակայն ինչո՞ւ անգիտանալ թէ պատկառելի դրամագլուխ ունեցող Հայեր չեն պակսիր Մանչէսթըրի մէջ, և յետոյ, ի՞նչ անկարելիութիւն կրնար ըլլալ ընկերակցութեամբ գործելուն կամ շահաբաժիններու վրայ հաստատուած limited ընկերութիւններ հիմնելուն մէջ, շահակիցները գէթ միայն Հայերէն առնելով։ Սեղանաւորական ասպարէ՞զը։ Oh that's too complicated too risky. ան մերիններուն գործը չէ։ Անցնինք։

Անգլիական արուեստագործներուն մէջ կան ճիւղեր որոնց մշակումը մեզ, Հայերուս համար ա՛յնքան շահաւոր ու ա՛յնքան լաւ ապագայ խոստացող պիտի ըլլար։ Ըսել կ'ուզեմ տպածոյի տպագրութեան, մանածագործութեան, կտաւագործութեան և bleactingի արուեստները որոնց արտադրութիւններն են որ կազմած են և կը կազմեն մեր հայ վաճառականներուն մեծագոյն մասին գործառնութեանց առարկաները։ Աշխարհի գրեթէ ամէն ծայրերը անհուն անհամար ապրանքի քանակներ ղրկող այս լայնածաւալ արուեստագործութեան կեդրոնին մէջ մեր Հայերէն և ո՛չ մէկը խորհած է իր զաւակը կամ ազգականը կամ գէթ բարիք մը գործած ըլլալու փափաքէն մղուած՝ մեր ազգային վարժարաններէն ուշիմ ու ժիր պատանիներ Եւրոպա բերել՝ մասնագիտական վարժարաններու մէջ ուսուցանելու համար վերոյիշեալ արուեստները։ Այդպէսով ո՛չ միայն իրենց զաւկին, ազգականին և մանաւանդ աղքատիկ եռանդոտ պատանիներու ապագան զօրեղ ու ապահով կռուանի մը վրայ հաստատած պիտի ըլլային, այլ նաեւ իրենց համար ապագայ խոշոր շահեր երաշխաւորած պիտի ըլլային, (ինչ որ եթէ չեմ սխալիր, բարեգործական զգացումներէ աւելի իրական, աւելի խելքի մօտ բան մըն է մեզմէ շատերուն համար) որովհետեւ այսօր պիտի ունենայինք Հայեր որոնք տպածոյի, մանածի, եւայլն գործարաններու վարիչները պիտի կրնային ըլլալ, և այդ պարագային դժուա՞ր պիտի ըլլար ունենալ տպածոյի, մանածի, կտաւի և bleactingի գործարաններ հայ դրամագլխով հաստատուած և Հայերու ձեռքով կառավարուած։ Եւ մեր առեւտ. մրցումը սա ինքնահաւան Անգլիացիներուն դէմ կատարելապէս ապահով ու բացարձակ պիտի ըլլար անտարակուսելի կերպով։

Որովհետեւ մենք անգլիացի գործարանապետներէ անհամեմատ կերպով լաւ գիտենք մեր ծնած երկրին ժողովուրդին ճաշակները և մենք շատ մօտէն շարունակական շփման մէջ ըլլալով անոնց հետ, առաջին պատեհութիւնները ունինք ուսումնասիրելու մեր յաճախորդներուն ճաշակները ու պահանջմանց փոփոխութիւնները։ Եւ հոս տեղն է ըսել թէ Արեւելքցիներուս մտքի սրութիւնը, ժրութիւնը, սակաւապետութիւնը և խելութիւնը, Փիզիքական աշխատութեան մէջ բաղդատութեան իսկ չպիտի ուզէր դնել սա անգլիացի salesmanներուն հետ, որոնք երկու խօսք իրարու վրայ բերելով քեզ համոզելու ճամբան իսկ չեն գիտեր տակաւին, ա՛յն համակրելի ու տաքարիւն ճկունութեամբ որ գերմանացի և իտալացի յանձնակատար-վաճառականներու յատուկ է կարծես։

Տպածոյի տպագրութեան ձեռնարկի մը համար փառաւոր առիթ մը ահաւասիկ հայթայթուած է ճիշդ հիմա տպագրիչներուն միացմամբ և իբրեւ արդիւնք ատոր գիներուն ահագին բարձրացմամբ։ Պարզ հաշուով մը շատ դիւրին պիտի ըլլայ տպածոյի գործով զբաղող Մանչէսթրի մէջ գտնուող ո և է մէկուն համոզուիլ թէ տպածոյի տպագրութեան անհատական ձեռնարկ մը ի՛նչ հրաշալի արդիւնքներ յառաջ պիտի կրնար բերել — գէթ առ այժմ, միայն արտադրելի ապրանքներու գիներուն աժնութեան տեսակէտով։ Օրինակներ չեն պակսիր շուրջերնիս։ Սակայն, — պիտի խորհին անշուշտ շատեր — ո՞ւր գտնել այն Հայը որ պիտի կրնայ տպածոյի գործարան մը վարել հմուտ ըլլալով անոր ամէն վարչային մանրամասնութեանց։ Գործին մասնագիտական մանրամասնութեանց տեղեակ ազգակից մը չունենալնիս պէ՞տք է որ սակայն պատճառ մը ըլլայ համոզուելու թէ անկարելի է այդ կարգի ձեռնարկի մը իրականացումը։ Այսօր, շնորհիւ տպածոյի տպագրիչներու Ընկ.ն անյաջող վիճակին՝ կան գործարաններ որոնք ծախու հանուած են (լրագիրներու ազդերու բաժինը կ'ապացուցանէ այդ պարագան) և հետեւաբար պէտք է ըլլան գործարանի անգլիացի վարիչներու և զանազան մասնագէտ գործաւորներու բաւական ստուար թիւ մը որ անգործ մնացած է այժմ։ Եթէ չկան հայ մասնագէտներ՝ կարելի է սակայն գործածել Անգլիացիներ — գէթ ժամանակի մը համար։

Մխիթարական պարագայ մը եթէ կայ սա՛ է թէ տակաւին շատ ուշ չէ այս ա՛յնքան շահաւոր ու անհունապէս խոստմնալից առեւտրական և արուեստագործական ճիւղերու ձեռնարկման համար, եթէ սակայն փափաք և քիչ մըն ալ քաջութիւն ըլլայ մեր դրամատէր-վաճառականներուն քով։

ՊԱՅԸՐ

ԺԱՄԱՆՑ

Ա.

Ամէն լեզու իր ոճերն ու յատկաբանութիւնները ունի. լեզուի մը ոճերն ու յատկաբանութիւնները գիտնալ այնքան կարեւոր է որքան քերականական օրէնքներու ուսումը։ Մէկը հայերէնի քերականութիւնը որչափ ալ լաւ ուսումնասիրած ըլլայ, եթէ անոր յատկաբանութեանց և զանազան ոճերուն տեղեակ չէ, գործնականապէս լեզուն չգիտեր ըսել է. Նոյնը պէտք է իմանալ ուրիշ լեզուներու մասին ալ։ Միմիայն հայերէնի քերականութեամբ զբաղող մէկը երբ օր մը սա գրաբար ոճին հանդիպի «զտեղի էառ Յիսուս», թերեւս պիտի կարծէ թէ «Յիսուս գետին մը գներ է»։ Նոյնպէս ալ միայն օսմ. քերականութեան հետեւող մը՝ եթէ Թրքախօս չէ արդէն, երբ գուլագ ասմագ ոճը տեսնէ, իսկոյն պիտի յիշէ դանդաղ իշուն անձրեւի տակ ականջները վար կախելը։

Վերը ցոյց տրուած օրինակները շատ պարզ էին. եթէ օսմ. գրականութեան այլ և այլ ճիւղերուն խորամուտ ըլլանք, արաբ. և պարս. բառերէ շինուած այնպիսի ոճերու և յատկաբանութեանց կը հանդիպինք, որոնց իմաստին թափանցելու համար երբեմն արաբ. և պարս. բառարաններն ալ օգտակար չեն կրնար ըլլալ, ընդհակառակը ատոնք՝ ուսանողը սխալ ճամբաներ կ'առաջնորդեն, ինչպէս փորձով գիտենք արդէն։

Ահաւասիկ քանի մը պարզ օրինակներ ալ. խալա՝ Թուրքերէնի մէջ հօրաքոյր կը նշանակէ, մինչդեռ արաբերէնի մէջ մօրաքրոջ կ'ըսեն խալէ արտասանութեամբ։ Օսմաներէնի մէջ ղրկել նշանակութեամբ առնուած թէսեարը՝ արաբերէնի մէջ կը նշանակէ քէսրէթի սէյր, ներգործականը՝ թէսեիր է։ (*)

Արդի օսմաներէնի մէջ «բանի մը զգացումը ունենալ» իմաստով գործածուած թէհասսիւսը արաբերէնի մէջ այդ նշանակութիւնը չունի բնաւ։ Նոյնպէս սէյր պտտիլ և դիտել, արաբերէն պտտիլ է։ Ժողովրդական իսրար մէջ, արաբերէնի մէջ բնաւ ատանկ նշանակութիւն մը չունի, իսկ Պարսիկները իսրար(**) կ'ըսեն եկամուտի կամ տեղէ մը մէկու մը յատկացուած ռոճիկին. բուն նշանակութիւնն է՝ «ամպը շարունակ անձրեւ կաթեցնել»։ Դեռ այսպիսիներ շատ են, որոնց էն հետաքրքրականներէն մաս մը ներկայացնելու առիթը պիտի ունենանք որչափ որ կը ներեն մեր անձուկ ժամանակը և առօրեայ թերթի մը սուղ էջերը։

Օսմ. լեզուն երեք լեզուէ կազմուած ըլլալով՝ ինչ ինչ բառերու այդ լեզուներուն մէջ ունեցած առումները ցոյց տալու համար երբեմն արաբ. և պարս. հատուածներ ալ մէջ բերելու ստիպուած ենք. այս պարագան թերեւս ոմանց ձանձրոյթ պատճառէ, բայց ի՛նչ ընենք, այս անգամ ալ մեր պատուական ընթերցողները հաճին մէկէ աւելի վայրկենական ձանձրոյթներ յանձն առնել, յիշելով սա Թուրք. առածը. «Կիւլ օլմազ պաղի ալէմտէ տիքէնսիզ»։ Մարդ շատ անգամ ի՛նչ ձանձրութիւններ սիրայօժար յանձն կ'առնէ բազմաթիւ փուշերու մէջէն անուշահոտ վարդ մը, թերեւս վարդի կարմրուկ թերթիկ մը հոտոտել կարենալու համար. և այդ կերպով առիթը կ'ունենայ փորձով հաստատելու սա տողին ճշմարտութիւնը.

«Պաղ՛պան պիր կիւլ իչիւն պին խարէ (փուշի) խըտմէթքեար օլուր»։

Իսկ եթէ մեր կողմէն պարզուելիք տեսութիւններուն մէջ մեզի հակակարծիք գտնուողներ ըլլան խօսքով կամ գրով, կրնան ապահով ըլլալ թէ իրենց ամէն լուրջ դիտողութիւնները «Շանէի գիւլֆի սիւխէնտիր ի'թիրազ» ըսելով՝ սիրով և խորին համբերատարութեամբ պիտի լսենք լուրջ կերպով պատասխանելու համար, որովհետեւ լեզուն ո՛չ զէյտին է ոչ ամրին, ընդհանուրինն է. հետեւաբար՝ «Նէ՛ նիզա՛ էյլէյէլիմ՝ օլ նէ՛ սէնին տիր նէ՛ պէնիմ։»

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

(*) «Թեսեիր խոխյոր ճիպալի Ալլահ»։ (Նաճի)

(**) «Իտրարի մու՛այեէն քէրտէ պուտ» ռոճիկ մը յատկացուցած էր։ (Սատի)

ԽԱՐԲԵՐԴ

Դաշտի մէջէն նայէ, հեռուն լերան վրայ բերդ մը, տակաւ մօտենալով կարգ կարգ դիզուած, համաչափ դասակարգութեամբ քարերու կոյտ մը, ուր մէջ ընդ մէջ արեւի ցոլացումէն, ադամանդի պէս կը փայլփլան ապակիներ, աւելի մօտենալով կ'որոշես քաղաք մը, որ գոհարազարդ մանեակի մը պէս կը շրջանակէ լերան գլուխը, Խարբերդն է ան։ Գալարուն զառիվերէ մը բարձրացիր հեւ ի հեւ, մտիր բուն քաղաքը, նեղ փողոցներ, անհարթ սալայատակներ, բարձրաբերձ տուներ, աւելի ճիշդ ամբարտակներ, խռնուած բիւրտարազեան ամբոխ մը տարօրինակ յուսախաբութեան կը մատնեն անցորդը, որ անցած ու տեսած է Մէզրան, բուն քաղաքին ստորոտը. անոր դեռ երեկուան ձագը, բայց շիք, առոյգ ու կորովի այդ յաջորդը։

Իբր երկու ամիս առաջ ճամբորդութիւնով անցայ այդ երկրէն, զոր կանուխէն կը ճանչնայի և քսանըչորս ժամու նեղ միջոցի մը մէջ, շրջապատուած ասպնջական ազնիւ հոգիներէ, դժբաղդաբար ժամանակ չունեցայ երկարօրէն ուսումնասիրելու արդի վիճակը. ահա ստացած գաղափարներս ու դիտողութիւններս.

Գաղթականութիւնը հետզհետէ հսկայ կերպարանք մը կ'առնէ Խարբերդի ու շրջականերուն մէջ, հարիւրաւոր ընտանիքներ խուռներամ լքած են ու կը լքեն իրենց հօրենական երդիքը, երթալ նետուելու Ովկիանէն անդին, Ամերիկայի աշխարհակուլ ծոցը, ուր կանուխէն չուած են արդէն աշխատող, տոկուն, ժիր բազուկներ։ Հազուադէպ վերադարձողներն ալ յաճախ հետերնին կը բերեն քանի մը կլորիկ ոսկիներու հետ՝ քաղաքակրթութեան ծանօթ աւերիչ բարքերն ու ախտերն ալ։

Կրթութիւն.—Խարբերդցիին ուղեղը Փիզիքականին պէս զօրաւոր ու բեղուն է, կրթասիրական ձգտումները նշանակելի, բայց միտքերը դեռ ոչ-ներդաշնակուած։ Ջիրենք խնամելու և հոգալու կոչուող տարրին մէջ տակաւին կան անցեալի բեկորներէն մնացած, մգլոտած կոշտ ու գծուծ «ես»եր։ Թլկատինցին, գրական հրապարակին և ամէնուս ծանօթ ու սիրելի այդ բերրի ու բնատիպ անձը անգործ գտայ ու զարմացայ, Թլկատինցիին գործին հետ փակուած գտայ նաեւ վարժարանը ու վշտացայ։ Երեք թաղեր, երեք անձուկ միտքերու բիրտ ուժեր, «իմ ու քու»ի սնամէջ վիճաբանութիւններով կը բաղխին մէկ մէկու, չեն համաձայնիր միասին գործելու և կը տուժէ ու մի՛շտ կը տուժէ մանուկը, մեր յաջորդ մատղաշ սերունդը. ու Թլկատինցին պէս դէմք մը կը դատապարտուի քաշուիլ իր խցիկը... հա՛ցը մտածելու, ինքը որ այսօր Խարբերդի շատ ծանօթ միտքերու հաց ու սնունդ տալու կարողութիւնն ու սիրտը ունեցած է, ինքը որ իր գտնուած վարժարանին միշտ տնօրէնը, հոգաբարձուն, վարժապետը եղած է։ Խարբերդցին ասով կրկնակ ոճիր մը գործած չըլլա՞ր, հանճարեղ միտք մը ամլութեան դատապարտելով և գո՛նէ իր հաշւոյն օգտուելու խելքը չունենալով։ Մե՛ղք իրենց։

Գոլէճը.—Խարբերդ այցելողին առաջին աչքի զարնող բանը Ամերիկացի միսիոնարներու խոշոր հաստատութիւններն են. Գոլէճը, աղջկանց նորակառոյց հսկայ վարժարանը, միսիոնարներու տուները, եւայլն։ Վաղածանօթ բարեկամիս Մր. Նապի առաջնորդութեամբ բաղդը ունեցայ այցելելու Գոլէճին քանի մը դասարանները և թանգարանը. ամէն ինչ ճոխ, կազմ ու կուռ, պահ մը մտովի բաղդատութեան դրի այդ ամէնը մեր խեղճուկ կրթական յարկերուն հետ, որքա՛ն մեծ վիհեր անոնց ու մեր միջեւ, մտաւորական զարգացման ի՛նչ բարեշրջում չի կրնար և չէր կրնար արտադրել այդպիսի յարկ մը, որ քառասուն և թերեւս աւելի տարիներու անցեալով մը բեռնաւորուած և պարած է այդ երկրին մէջ, և սակա՞յն, որչափ որ կրցեր եմ ըմբռնել, արդիւնքը պատճառին համապատասխան եղած չէ կարծեմ և որուն իբր պատճառ, եթէ կայ նկատելի պարագայ մը այն ալ և ըստ իս ամէնէն էականը, պակասն է տեղական կրթութեան, ծրագրի մը կենսական ջիղին չգոյութիւնը կամ գո՛նէ... թերին։ Իբրեւ գործնական ապացոյց դիտողութեանս, շրջէ՛ քաղաքին մէջ, արհեստաւորին, վաճառականին, գործաւորին ու գրագէտին հետ խօսէ, դուն ուրեք պիտի հանդիպիս չէնք շնորհք, լեզուն բերնին մէջ դարձող մէկի մը որ Գոլէճցի մը եղած ըլլայ. գրեթէ մեծագոյն մասը ազգային վարժարանէ սնած ու դաստիարակուած դէմքեր են. այո՛, Խարբերդի այսօրուան ամբողջ հրապարակին վրայ տեսնուող դասակարգը իր կրթութիւնը ազգային անշուք դպրոցին կը պարտի։ Քննէ՛ գաղթականներու %ին 80ը, պիտի տեսնես որ առհասարակ Գոլէճի հիւթէն ծնած է, անոր առաջին կամ վերջին fruitն եղած կամ գոնէ գիւղերու մէջ անոր ձեռքին տակ մասամբ կրթութիւն առած անձեր են, Ամերիկայի հրապոյրով սնած։ Կ'երթան Ամերիկա, թո՛ղ երթան, բայց գէթ կարենային օգտուիլ այդ մեծ երկրին գիտական, արուեստական, ճարտարագործական առաջդիմութենէն, գոնէ օրականով հասարակ բանւորներ, կամ Հայերու գլխին (առ առաւելն) քարոզի՛չ չըլլային։

—)(49)(—

ԺՈՐԺ ԹՐԱՏԵԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼՈՐՏ ՌԻՋՄՈՆՏԻ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

Ժ.

—Բոլոր հոգւովս, պատասխանեց Նորատի աղջիկը ուժգին շեշտով մը։

—Իսկ ան կը սիրէ՞ քեզ։

—Իր բոլոր հոգւովը, յարեց Նիամա միեւնոյն շեշտով։

—Այն ատեն, ինչո՞ւ ուրեմն տխուր ես. հիւա՞նդ ըլլալուն համար։ Բայց այդ հիւանդութիւնը ահռելի պատահարի մը հետեւանքն է, որ բարեբախտաբար լաւ վախճան մը ունեցաւ, քանի որ Ռաուլ ա՛լ հիմա վտանգը անցուցած է։ Բժիշկը հաւաստեց թէ տենդը ալ չպիտի բռնէր զայն և հիւանդը քիչ քիչ պիտի կազդուրուէր։ Ինչո՞ւ այդքան մտածկոտ կերպարանք մը ունիս, ինչո՞ւ հառաչներ կ'արձակես միշտ, զորս չես կրնար զսպել և յորդ արցունքներ կը հոսին աչքերէդ։ Երջանիկ չե՞ս միթէ սիրուելով այնպիսի մէկէ մը զոր դուն ալ կը սիրես. ա՛լ ի՞նչ կ'ուզես։ Կեանքի փորձառութիւն չունիմ, բայց ինծի այնպէս կը թուի թէ ատիկա երկրային դրախտ ըլլալու է։ Վստահ եմ թէ Ռաուլ աղէկցածին պէս, քու ձեռքըդ պիտի խնդրէ մեր մօրմէն։ Իրաւ որ սիրելի քոյրս, բանաւոր չէ քու ընթացքդ։

—Ա՛հ, եթէ գիտնայիր Նաթալի։

—Եթէ ի՞նչ գիտնայի պատասխանեց գաղթածին աղջիկը. համբերութիւնս կը սպառես քու վերապահումներովդ... ինչ կայ տակաւին։

Մաեա Նիամա լռեց։ Իր գաղտնիքը ծածկած էր որքան ատեն որ խնդիրը իր վրայ կը դառնար, բայց հիմա իր սիրեցեալին կեանքն էր որ վտանգի ու սպառնալիքի տակ էր։ Ու այն ատեն զայն պաշտպանելու համար այդ վերահաս վտանգներէն, կէս-խոստովանութիւն մը ըրաւ։

—Շատ երջանիկ պիտի ըլլայի, քոյրս, պատասխանեց Նիամա, եթէ անբացատրելի անձկութիւններ չպատէին զիս։ Չեմ կարծեր որ Պ. տը Պլինեաքի վրայ յարձակող մարդիկը գողեր ըլլան. ես այնպէս կը հաւատամ թէ զայն սպաննել կ'ուզէին։ Համոզուած եմ թէ այդ մարդիկը իրենց սպառնալիքները կը շարունակեն և ամէն վայրկեան նոր աղէտ մը կրնայ պատահիլ մեզի։ Ռաուլ միշտ վտանգի տակ է։

—Իրաւունք ունիս, սիրելի քոյրս, յարեց Նաթալի։ Ատիկա բաւական ծանր պատճառ մըն է մտատանջութեան մատնուելու համար, եթէ Ռաուլի նկատմամբ զգացած սէրդ չափազանցել չի տար քեզ։ Այս մասին բնաւ բան մի ըսեր մեր մօրը. անօգուտ է զայն ահաբեկելը, բայց պէտք է անմիջապէս իմաց տանք Հանրիի, որ տան պետն է հիմա։

—Բայց այն ատեն պիտի իմանայ թէ... առարկեց Նիամա շիկնելով։

—Թէ Ռաուլը կը սիրես... բայց արդէն գիտէ երկար ատենէ ի վեր և ուրախ է ատոր համար, որովհետեւ քու Պ. Պլինեաքիդ համար լուրջ բարեկամութիւն մը կը տածէ։ Պէտք չէ կարծել որ մինակ դուն իրաւունք ունիս Պ. տը Պլինեաքը սիրելու։ Պրիէն ալ կը պաշտէ զայն և ես ալ բուռն գորով մը կը տածեմ անոր նկատմամբ։ Մէկ խօսքով այդ աղուոր Ռաուլը ամէնքս ալ հմայած է։

Նաթալի այս խօսքերը ըսելէն յետոյ եղբայրը փնտռելու գնաց։ Հակիրճ կերպով բացատրեց անոր իրերու կացութիւնը և Նիամայի ունեցած անձկութիւնները։ Հանրի մտատանջ կերպարանք մը առաւ։ Նիամայի պէս ինք ալ վարանման ու անձկութեան մէջ կը գտնուէր, առանց որոշ հիմնակէտ մը ունենալու։ Ի զուր դէպք մը, իրողութիւն մը կը փնտռէր որ իր տագնապները կարենար արդարացնել, և սակայն մտովի կ'ըսէր թէ Նիամա իրաւունք ունէր։

Ոչ Նաթալի և ոչ Հանրի այդ մասին հարցումներ չուղղեցին Նիամայի, որով անտեղեակ մնացին այն խորհրդաւոր հալածման, որուն ենթարկուած էր Նիամա։

Եւ որպէս զի Հանրի քիչ մը ապահովութիւն տայ երկու Նորատի աղջիկներուն, սապէս եզրակացուց.

—Առ այժմ կրնանք ապահով ըլլալ թէ մեր սիրելի հիւանդը վախնալիք բան չունի։ Սենեակին մէջ պառկած է ու դուրս չելլեր։ Մեր ընտանիքին մարդիկը միայն կը տեսնեն զայն. բացի Եամպոյէն, որ ընտանիքէն կը սեպուի, միւս ծառաներուն արգիլուած է անոր սենեակէն ներս մտնել։ Ուրեմն այդ կողմէն վախ չկայ։ Երբ Ռաուլ բոլորովին ապաքինի ու ոտքի ելլէ, հարկ եղած միջոցները ձեռք կ'առնենք զայն պաշտպանելու համար իր թշնամիներուն դէմ, եթէ երբեք կան։

Ենթադրենք որ իր կեանքին դէմ դաւադրութիւն մը կը պատրաստեն, բայց Ռաուլ վեց շաբաթէ ի վեր անկողնի կը ծառայէ և ամիսէ մը հազիւ պիտի կրնայ ոտքի ելլել։ Եթէ իրապէս անոր կեանքին դէմ դաւել կ'ուզեն, հաւանական է որ մինչեւ այն ատեն սպասելու համբերութիւնը չունենան։

Նիամայի աչքերուն մէջ երախտագիտութեան ու գորովի արցունք մը փայլեցաւ. Հանրի իր թեւերուն մէջ առաւ Նորատի աղջիկը ու իր սրտին վրայ սեղմելով զայն խանդաղատանքով, ըսաւ.

—Սիրելի քոյրս ապահով եղիր։ Բոլոր սրտանց կը սիրենք քու սիրելի Ռաուլդ և անոր կեանքը կ'երաշխաւորենք։ Մարդ չպիտի կրնայ դպչիլ անոր։

Նորատի աղջիկը չպատասխանեց բնաւ, աչքերը երկինք բարձրացուց ու Նաթալիի և Հանրիի ձեռքերէն բռնելով Պ. տը Պլինեաքի սենեակը գնաց ու ինքնիրեն մրմնջեց.

—Եթէ խեղճերը ամէն բան գիտնայի՛ն։

Նիամա սենեակ մտնելէ առաջ, աչքերը սրբեց, իր սիրուն դէմքը ուրախ և հանդարտ արտայայտութիւն մը առաւ։ Ռաուլի նայուածքը Նորատի աղջկան վրայ դարձուց և իսկոյն Նիամա մոռցաւ ամէն բան, սպառնալիքները, անձկութիւնները, ի տես իր սիրեցեալին։ Ռաուլ տակաւին շատ տկար էր, չէր կրնար երկարօրէն խօսակցութեան մը դիմանալ, բայց իր լեզուին տեղ աչքերը կը խօսէին, որոնք ուժ կամ յոգնութիւն չեն ճանչնար։ Ռաուլի դժգոյն ու նիհար գլուխը բարձին վրայ կը հանգչէր, երբ Նիամա սենեակէն ներս մտաւ։

—Կ'ուզէ՞ք որ ընթերցում ընեմ ձեզի, ըսաւ Նիամա մեղմ ձայնով։ Կամաց, շատ կամաց պիտի կարդամ, ձեզ չյոգնեցնելու համար։

(Շարունակելի)

Այս դիտողութիւններէն բնականաբար չենք կրնար եզրակացնել թէ Գոլէժը բոլորովին ապարդիւն շրջաններ բոլորած է, ո՛չ, սկիզբէն ի վեր ուղղակի ու անուղղակի խթան մը եղած է ան Խարբերդցի հայ տարրին, մղելով զինքը ինքնազարգացման և կրթասիրութեան: Նոյնպէս Բրոֆ. Նիկողոս էֆ. Թէնէքէճեան Գոլէժի ներկայ մեծ ոգին է և իր, ի միջի այլոց, օժանդակը Բրոֆ. Նայիկեան էֆ. (կարող մաթէմաթիկոսը) Եփրատ Գոլէժի արտադրութիւններն են խրաւամբ, բայց ատանկներու թիւը յոյժ ցանցառ ըլլալով մենք իբրեւ բացառութիւն միայն կրնանք ընդունիլ:

Կ'արժէ այս առթիւ քանի մը խօսք ըսել Թէնէքէճեան էֆ.ի մասին ու վերջացնել: Կարծեմ երեսուն տարեկան հազիւ կայ ան, քաշուած ու թաղուած իր ծանր զբաղումներուն մէջ, և խօսալէս գիտուն մըն է, միեւնոյն ժամանակ լեզուագէտ, ուղղամիտ ու կենցաղագէտ անձնաւորութիւն մը, որ ցարդ գուցէ անծանօթ մնացած է ու պէտք չզգար յայտնուելու գրական հրապարակին վրայ երեւցող շատ մը գրիչներու և գրչակներու մէջ: Կը ցաւիմ որ միջոց չունեցայ հարցնելու այս պատուական մտքին հետ պատուական սիրտ ունեցող անձին թէ կը տեսնէ՞ կամ կա՞յ անկարելիութիւն մը ներմուծելու օգտակար բարեփոխութիւններ գոլէժական ծրագրին մէջ:

Վերջապէս.— Բացի Գոլէժէն, Մէզրայի Ազգ. Կեդր. վարժարանէն, Խարբերդի մէջ անոք հայ մանուկներ կը կրթուին և կը խնամուին այսօր Ամերիկացի և Գերման ձեռքերու մէջ, ինչ որ մխիթարական երեւոյթ մըն է:

Կ. Ս. ԹՐԻԽՄԱՆԵԱՆ

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տօքթ. Մորիսընի հեռագիրը.—Բէքինի աստղաբաշխական հեռադիտակները.— Վալտէրսէ Մարէշալը.—Բէքինի երկաթուղին.— Մ. Նահանգներու ընթացքը.— Պ. Քօնկըր.—Մետաքսէ ժապաւէնը.— Զանազան լուրեր:

ԲԷՔԻՆ, 29 Նոյեմ. — Գերմանական ու փրանսական զօրավարները, Վալտէրսէ մարէշալին հաւանութեամբ, Բէքինի պալատներուն վրայէն վերցուցին աստղաբաշխական այն հոյակապ գործիքները զորս ժէզուիթ կրօնականները շինած էին, և որոնք երկու դարէ ի վեր Բէքինի գլխաւոր փառքերէն մէկը կը կազմէին: Այդ երկու հեռադիտակները այնչափ գեղեցիկ էին որ Չինացիները օտարականներու վերաբերեալ ամէն բան քանդելով հանդերձ, այդ գործիքներուն բնաւ չդպան: Այդ հեռադիտակներէն մէկը Պէրլին պիտի ղրկուի, թէեւ Գերմանիա անոնց վրայ իրաւունք մը չունենայ, ուրիշ բան է եթէ այդ իրաւունքը ձեռք անցուցած է Վալտէրսէ մարէշալին անուանմանը հետեւանքով: Միւսն ալ Բարիզ պիտի ղրկուի: Այդ բարբարոսական արարքը շատ ցաւալի և անոր նկատմամբ տրուած բացատրութիւնն ալ հրահանգիչ է: Կ'ըսուի թէ քանի որ Չինու արքունիքին Բէքին վերադառնալը անհաւանական է և Բէքին ալ եւս Չինու մայրաքաղաքը չէ, ուստի այդ տեսակ գեղեցիկ գործիքները կարելի չէ ձգել որ վտանգի ենթակայ ըլլան:

ՇԱՆԿՀԱՅ, 1 դեկտ. — Եորք կոմսին մահուանը հետեւանքով Վալտէրսէ մարէշալը յետաձգեց Նան-Քօա (Քալկանի ճամբուն վրայ) կատարելիք ուղեւորութիւնը:

ԹԻԷՆ-ՑԻՆ, 2 դեկտ.—Բէքինէն Շան-Հայ-Քուան տանող երկաթուղին երէկ Ռուսիոյ կողմէ յանձնուեցաւ Գերմանիոյ որ յանձն առաւ վճարել Ռուսիոյ ըրած ծախքերը՝ նոյն գիծին գրաւմանը միջոցին:

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ուաշինկթընի չինական դեսպան Վու-Թինկ-Ֆանկ հեռագրեր է Լի-Հունկ-Չանկի թէ աշխատեր է համոզելու ամերիկեան կառավարութիւնը, որպէս զի Չինու և Տէրութեանց միջեւ միջամտէ՝ օտար դեսպաններու պահանջումները չափաւորելու համար: Վու-Թինկ-Ֆանկ կը յարէ թէ յաջողած է. անոր հեռագրին թուականն է նոյեմ. 28: Արդարեւ կատարելապէս ճիշդ է՝ որ Չինու նկատմամբ Միացեալ Նահանգներու բարեացակամութիւնը մասամբ արդիւնք է Վու-Թինկ-Ֆանկի ազդեցութեան, վասն զի անոր անձը համակրելի է Ուաշինկթընի մէջ. ոչ ոք կ'ուրանայ այդ պարագան, բայց ինչ որ ստոյգ է և ինչ որ առաջին անգամ կ'իմացնէ մեզ Նիւ-Եորք Թայմզ իրագեկ լրագիրը, այն է թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ամէն ջանք ընելու վրայ է չափաւորելու համար Եւրոպայի պահանջումները Չինու մէջ: Ամէն օր կը կրկնուի թէ եւրոպական տէրութիւնները, կարելի է բաց ի Գերմանիայէն, կ'ընդունին Ամերիկայի տեսութիւնները: Ռուսիան կը ներկայացուի իբրեւ սքանչացման առարկայ և կ'ըսուի թէ Ռուսիա ու Մ. Նահանգները միեւնոյն նպատակին հետամուտ են: Ամերիկեան հասարակութիւնը չի գիտեր իրաց ճշմարիտ վիճակը. ինչ որ ուզեն այն միայն կը հաղորդեն անոր, բայց բան մը կայ որուն վրայ շատ ապահով են, այն է թէ Չին կը յաջողի իր սիրական խաղին մէջ՝ որ է գժտութիւն առաջ բերել քրիստոնեայ տէրութիւններուն միջեւ, և թէ ամերիկեան կառավարութիւնը կամ այդ խաղին զոհն է և կամ Չինու հլու մէկ գործիքը:

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Բէքինէն կը հեռագրեն դեկտ. 1 թուականով.—Ամերիկեան դեսպան Պ. Քօնկըր, այս առտու, մէկ ժամ Գերմանիոյ դեսպանին հետ տեսակցեցաւ և երկու ժամ ալ Անգլիոյ դեսպանին հետ: Այդ տեսակցութեանց առարկան թէեւ յայտնի չէ, սակայն ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Ուաշինկթընէն առնուած հեռագրի մը արդիւնքն է՝ Տէրութեանց պահանջումներուն նկատմամբ կարգ մը բարեփոխութիւններ ընելու համար:

ԲԷՔԻՆ.—Լի-Հունկ-Չանկ արքունիքէն հեռագիր մը ստացաւ՝ ծանուցանող թէ Եու-Հսիէնի մահը որոշուած էր՝ գլխատումով և կամ ուրիշ եղանակով մը: Լի-Հունկ-Չանկի շրջանակներուն մէջ ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Եու-Հսիէնի մետաքսէ ժապաւէն մը պիտի ղրկուի, ինչ որ սովորական եղանակ մըն է ու է անձի հրամայելու որ ինքզինքը կախէ:

—Հիւսիսային Չինու սոսկալի ձմեռը սկսաւ: Գերման զինուորներուն մէջ հիւանդութիւն ծագած է:

ՓՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ. — Ամրութիւններու և բնակարաններու շինութեանց աշխատութիւնները քիչ ատենէն պիտի սկսին և մեծ փութով առաջ պիտի տարուին:

ՇԱՆԿՀԱՅ.— Եանկ-Ձէ-Քեանկի պաշտպանութեան միջոցները ամրացնելու աշխատութիւնները կրկնապատկուած են: Չինական զինարանը 2200 լիպրա վառօդ ղրկեց Քիանկ-Եինի ամրոցներուն համար: Տեղական թերթ մը լուր հանած ըլլալով որ Եանկ-Ձէի մէջ արշաւախումբ մը կը կազմակերպուի, չինական պաշտօնատարները իրար անցան: Շան-Սիի նոր կառավարիչը ստիպողաբար հեռագրեց Ձանկ-Չի-Թօնկ փոխարքային որ զինուոր, ռազմամթերք և զէնք ղրկէ՝ միջազգային զինուորներուն իր նահանգը վերադառնալը արգիլելու համար:

ԼՈՆՏՐԱ. — Ուաշինկթընէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը Եւրոպայէ իր առած տեղեկութիւններովը աւելի կը հաստատուի իր այն համոզման վրայ թէ չինական պատուիրակներուն հետ բանակցութիւնները ձախողուած պիտի չնկատուին: Պէրլինի ամերիկեան դեսպանը հեռագրեր է Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին թէ Գերմանիա պիտի բարեփոխէ իր ընթացքը այն եղանակով որ միւս Տէրութիւններն ալ ընդունին: Գերման կառավարութիւնը ալեւս պիտի չպնդէ որ Բէքինի դեսպաններուն հաւաքական ծանուցագրին վերջնագրի մը ձեւը տրուի, և այդ կերպով հետեւած պիտի ըլլայ միւս Տէրութեանց կողմէ տրուած որոշումին: Ասկէ զատ Բէքինէն կիրակի օրուան հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ չինական պատուիրակները՝ Լի-Հունկ-Չանկ և Չինկ կը քննեն առաջարկութիւն մը, որ օտար դեսպաններուն կողմէ չէ եղած, համոզելու Չինու արքունիքը որ Բէքին դառնայ: Բոլոր Տէրութիւնները պիտի պաշտպանեն զայն՝ կարգ մը պայմաններով:

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Աֆրիքանտէրներու փառաւոր մէկ ցոյցը.—Պ. Մէրիմանի ճառը.—Կամաւոր քաղաքացիներ.—Տեվէթի շարժումները.—Պօէրները միշտ կը փախչին:

Բարեյուսոյ Գլուխ, 2 դեկտ.—Սթէլէնպօսի մէջ, երէկ իրիկուն, երեք հարիւր պատուիրակներ, որոնք Աֆրիքանտէր ժողովրդեան ջախջախիչ մէկ մեծամասնութիւնը կը ներկայացնէին, Պ. Պ. Մէրիմանի և Սաուէրի ներկայացուցին ուղերձ մը որով շնորհակալութիւն կը յայտնէին անոնց մատուցած ծառայութիւններուն համար. նաեւ կը յուսան թէ աներկիւղ առաջ պիտի տանին իրենց գործը: Ուղերձը կ'եզրակացնէ ըսելով որ Պատմութեան վճիռը նպաստաւոր պիտի ըլլայ անոնց՝ որոնք կռուեցան ծայրայեղ ազգասիրութեան դէմ: Պ. Մէրիման պերճախօս և յուզիչ ճառով մը պատասխանեց, նկարագրելով այն ահռելի վիճակը որուն մէջ երկիրը կը գտնուի այս պատերազմին ատեն: Պ. Մէրիման յարեց.

«Այդ պատերազմով Անգլիա բոլորովին կորսնցուց այն բարոյական ոյժը՝ զոր ունէր իբրեւ ախոյեան ազատութեան և ատիկա մեզի համար ամէնէն վշտալի իրողութիւնն է այս ողբալի գործին: Պատերազմին պատմութիւնը բրիտանական տարեգրութեանց ամէնէն նսեմաստուեր մէկ էջն է: Չեմ ուզեր հաւատալ Անգլիացիներուն կողմէ գործուած վայրագութեանց պատմութիւններուն: Պրիւս Համլիթըն զօրավարին յայտարարութիւնը անվայել է անգլիական զօրավարի մը համար: Թշնամութեանց մէջ Անգլիացիներուն հետեւած ընթացքը աղէտաբեր պիտի ըլլայ երկրին ապագայ խաղաղութեան համար, վասն զի երկու կողմին աղտոտ տարրերը կը քաջալերէն: Բարեյուսոյ Գլխին Հոլանտացիներուն հաւատարմութիւնը պէտք եղածին պէս չճանչցուեցաւ, վասն զի հակառակ ամէն տեսակ փորձութիւններու, հաւատարիմ մնացին, մինչդեռ կրնային Անգլիան առաջնորդել անդարմանելի աղէտի մը: Ոչ ես ներկայ պիտի գտնուիմ և ոչ ալ Պ. Սաուէր՝ Ուորչէսթէրի համաժողովին, որպէս զի չըսուի թէ ատիկա քաղաքականութեամբ զբաղողներուն գործն է, մինչդեռ հանրութեան եռանդին արդիւնքն է: Աֆրիքանտէրները պէտք չէ մոռնան թէ տակաւին Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին չեն դիմած: Պէտք է ամէն ջանք ընեն իրենց իրաւունքները պաշտպանելու համար: Անգլիոյ մէջ քիչ քիչ սկսուած է հասկցուիլ թէ պատերազմը դրամատէրներու պատերազմ մըն է և թէ անոնք պէտք է վճարեն:»

Յետոյ խօսք առաւ Պ. Սաուէր. յանձնարարեց Հոլանտացիներուն հաւատարիմ մնալ Անգլիոյ գահուն և ըսաւ.

«Կառավարութիւնը սկիզբէն ի վեր քաղաքական կուսակցութեան մը գլուխը անցաւ և աղանդաւոր մը դարձաւ: Այդ տեսակ պարագաներու մէջ ո և է կառավարիչ չէր կրնար պաշտօնի վրայ մնալ: Հոլանտացի գաղթականներուն համար շատ դժուար է հանդարտ մնալ, բայց պէտք է յարատեւեն իրենց հիմնական ընթացքին մէջ: Անգլիա եթէ երկու հանրապետութեանց անկախութիւնը ջնջէ, պիտի կորսնցնէ հարաւային Ափրիկէի գաղթավայրերուն համակրութիւնը:»

ՅՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ.—Զինուորական հրամանատար Մաք Քէնզի գնդապետը, առջի գիշերը տրուած սկովտական հացկերոյթի մը պահուն, յայտարարեց թէ Յոհաննէսպուրկի ապագայ վարչութեան համար ամէնէն կարեւոր խնդիրն է կամաւորներու խնդիրը: Որոշուած է որ այդ կողմերը բնակող իւրաքանչիւր բրիտանական քաղաքացի, տարիքի որոշ սահմանի մը մէջ, պէտք է մասնակցի զինուորական ծառայութեան, որ ասկէ վերջը զինեալ քաղաքացիներուն գործը պիտի ըլլայ և ոչ թէ բուն իսկ զօրքերու: Գնդապետը յարեց թէ այդ քաղաքապահներու խումբը եթէ պէտք եղածին պէս սպառազինուի ու կազմակերպուի, պիտի կրնայ դիմադրել թշնամական ո և է զօրութեան դէմ. նաեւ զայն կազմող անհատները պիտի կրնան իրենց օրական գործերովը զբաղիլ:

—Վոլվէհսքի մօտ գտնուած բանակէն կը հեռագրեն նոյեմ. 28 թուականով.—Պօէր գերիները կ'ըսեն թէ Տէվէթ զօրավարը Բապանշուի մօտերը կը գտնուի՝ ռազմամթերք առնելու համար: Երկու հարիւր Պօէրներ որոնց մեծ մասը զէնքընկեց եղած էին, մտահոգութիւն կը պատճառեն անգլիական պահակախումբին: Յաճախ հրացանաձգութիւն կը կատարուի, բայց պահակախումբն է որ միշտ առաւելութիւն կ'ունենայ: Պօէր գերիները կ'ըսեն նաեւ թէ անգլիական ռումբ մը Թրանքֆորթէն դուրս վեց Պօէրներ սպաններ և քանի չափ ալ վիրաւորեր է, բնիկ մըն ալ կ'ըսէ թէ քսան հոգի մեռած և վեց հոգի վիրաւորուած են:

—Լորտ Քիչնէրի ընդհանուր բանակէն կը հեռագրեն դեկտ. 2 թուականով.— Պրոնքհորսթ Սբրուիթի արեւելեան հիւսիսային կողմը կատարուած ճակատամարտին նկատմամբ առնուած վերջին լուրերու նայելով՝ Բէյճէթ զօրավարը նոյն իրիկուն կը պատրաստուեր եղեր կարելի եղածին չափ թշնամիին շատ մօտ բանակիլ, հետեւեալ առտու կանուխ յարձակելու համար, բայց Պօէրները անմիջապէս պատերազմի սկսեր են՝ որ բաւական սաստիկ եղեր և ամբողջ գիշերը տեւեր է: Առտուն Պօէրները նահանջեր են դէպի հիւսիսային արեւելք: Բէյճէթ զօրավարը իր թեթեւաշարժ հեծեալները ղրկեր է անոնց ետեւէն:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Արտասովոր նստաշրջանին բացումը.—Ազատական կուսակցութեան ընթացքը.—Բուռն վիճաբանութիւններ յառաջիկային:

ԼՈՆՏՐԱ, 2 դեկտ.—Վաղն է որ տեղի պիտի ունենայ Խորհրդարանի նստաշրջանին բացումը կարճ միջոցի մը համար, վասն զի կ'ըսուի թէ ամէնէն շատ տասնըհինգ օրէն պիտի փակուի: Նստաշրջանը թէեւ կարճ, սակայն կարեւոր և ոգեւորեալ պիտի ըլլայ: Նախարարական կուսակցութենէն լրագիր մը երկու օր առաջ կ'ըսէր թէ ընդդիմադիրները մտային գէշ վիճակի մէջ են: Անշուշտ ատկէ պէտք է հասկնալ թէ ազատական կուսակցութիւնը շատ տրամադիր չերեւար այնչափ ակնածութեամբ վարուելու նախարարութեան և մանաւանդ անոր մէկ անդամին հետ: Թագաւորին ուղերձին առթիւ առաջարկութիւններ պիտի ըլլան և կուսակցապետներէն շատերը պիտի մասնակցին վիճաբանութեանց: Սըր Չարլս Տիլք արդէն իմացուցած է թէ Թրանսվալի պատերազմին ելմտական կողմը ձեռք պիտի առնէ, Պ. Լոյտ Ճորճ՝ մարդասիրականը և Պ. Լապուշէր՝ բարոյականը: Ամէնէն աւելի Պ. Չէմպրլէն պիտի քննադատուի, մանաւանդ Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրմէնի կողմէ: Վերջապէս Չինու, Թրանսվալի պատերազմին և ուրիշ խնդիրներու վրայ շատ մը հարցումներ պիտի ըլլան:

ՔՐԻՒԿԸՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Պելճիական սահմանագլխին վրայ.— Պ. Քրիւկէրի ճառը.—Խանդավառ ընդունելութիւն Պելճիքայի մէջ.— Լիէժի միջադէպը.—Ցոյց Անգլիացիներուն դէմ.— Պ. Քրիւկէրի Քէօլն ժամանումը.— Ընդունելութիւններ և ճառեր.— Անգլիական և Գերմանական մամուլին կարծիքները:

Քրիւկէր Նախագահը Բարիզէն մինչեւ պելճիական սահմանագլուխը բոլոր Փրանսական քաղաքներուն մէջ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ ժողովրդեան կողմէ: Երկաթուղիի կայարաններուն մէջ ու ճամբուն վրայ խուռն բազմութիւն մը լցուած համակիր ցոյցեր կ'ընէր «Կեցցէ՛ Քրիւկէր» աղաղակելով: Քրիւկէր Նախագահը պելճիական սահմանագլուխին մօտ հասնելուն պէս՝ հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին.

Վսեմափայլ Նախագահ,

«Ֆրանսայէն մեկնելու պահուս, բերկրալից պարտականութիւն մըն է ինծի համար՝ Ձեր Վսեմութեան ուղղելու իմ խորունկ երախտագիտութեանս հաւաստիքը այն բարեացակամ ընդունելութեան համար՝ զոր հաճեցաք ինծի ընել, ինչպէս նաեւ ձեր կառավարութեան: Իմ շնորհակալութիւններս և մաղթանքներս նաեւ փրանսական այն հիանալի և այնքան վեհանձն ժողովրդեան, իր երջանկութեան և բարգաւաճման համար:»

Ժէօմօնի մէջ խիստ համակրական ցոյցեր եղան Քրիւկէր Նախագահին: Ծերակուտական Պ. Բօլիա վերջին ճառ մը արտասանեց կայարանին մէջ: Պ. Քրիւկէր կառախումբէն իջնելով հետեւեալ պատասխանը տուաւ, զոր կ'արժէ հոս առաջ բերել:

«Շնորհակալ եմ պարոն ձեր վերջին խօսքերուն համար. անոնք իմ սրտիս մէջ քանդակուած պիտի մնան: Իմ հրաժեշտի ողջոյնս տուի Բարիզի, այդ մեծ ոստանին որ այնքան փառաւոր կերպով ու համակրութեամբ ընդունեց զիս քաղաքապետարանին մէջ, ուր՝ ինծի կը սպասէր քաղաքապետական Խորհուրդը և փողոցին մէջ ուր կը սպասէր ժողովուրդը: Հիմա կը մնայ հրաժեշտի ողջոյնը տալ Ֆրանսայի, այն ասպնջական սիրելի երկրին, որ անմոռանալի շաբաթ մը աւելցուց իմ կեանքիս երկար տարիներուն վրայ: Կ'ուզեմ վերջին անգամ մըն ալ քանի մը խօսքով յայտնել սրտիս ամէնէն խորունկ զգացումները. յուզուած եմ մտածելով որ քիչ մը յետոյ փրանսական սահմանագլուխէն պիտի անցնիմ, որովհետեւ ինծի այնպէս կը թուի թէ հարաւ-ափրիկեան հանրապետութեանց մեծ և բարի քոյր երկիրն է որ կը թողում: Հոն կը տանիմ յիշատակներ որ երբեք չպիտի ջնջուին յիշողութեանս մէջ, յիշատակներ մարդոց ու իրերու, յիշատակներ՝ անսահման հիւրընկալութեան ու անչափելի համակրութեան: Ծերակոյտն և Երես. Ժողովին այնքան յուզիչ քուէները ինծի սիրելի պիտի մնան որքան այն մեծապէս սրտագին ընդունելութիւնը, զոր հանրապետութեան նախագահը և նախարարները ըրին ինծի: Ինչ որ կը թողում Ֆրանսայի մէջ՝ իմ սիրտս է և այդ սիրտը չպիտի մոռնայ ձեզ, դուք որ ջեռուցիք ու մխիթարեցիք զայն ձեր խօսքերով ու գործերով: Սիրտս կ'արիւնի տակաւին, ժողովուրդիս ցաւերովը կը տառապի, և այն ատեն միայն պիտի բուժուի, երբ մեր անկախութիւնը վերահաստատուի, երբ երաշխաւորութիւն ապագային համար, որ ատեն մենք պիտի կրնանք ապահովութեամբ ապրիլ իբր աշխատողներու պարկեշտ ժողովուրդ մը և Թրանսվալի հողին արի պաշտպաններ. ահա՛ ինչ որ ենք և կ'ուզենք մնալ միշտ: Այդ խաղաղասիրական անկախութիւնը ձեռք անցնելու համար մեր մարդիկը միշտ պիտի կռուին և ես կը շարունակեմ իմ ճամբորդութիւնս. բայց կը յուսամ թէ Ֆրանսա ալ գործօն կերպով առաջ պիտի տանի այդ գործը, որուն սկզբնաւորութիւնը կատարեց երբ իր բարեկամը ընդունելով զիս: Մէկ ճամբայ միայն բաց կ'երեւայ ինծի, այն է իրաւարարութիւնը, որ ուրախ եմ թէ ամբոխին աղաղակը եղած է հիմա: Թո՛ղ այդ բառը կարգախօսը ըլլայ նաեւ կառավարութեանց, մանաւորապէս պատերազմին յառաջ բերած արդի դժնդակ պարագաներուն մէջ. Տէրութեանց բարեկամական միջամտութիւնը՝ ի նպաստ հաշտութեան և մանաւանդ ի նպաստ արդարութեան, որովհետեւ արդարութիւնն է որ կը պահանջեմ: Մեր ժողովուրդներուն շահերը, մարդկութեան դատը կը պահանջեն ատիկա և որովհետեւ զինաթափ չպիտի ըլլանք բնաւ, միջամտութիւնը անհրաժեշտ է: Ֆրանսա ոտք կոխած պահուս խօսեցայ այն բարբարոս եղանակին վրայ, որով մեր թշնամիները կը պատերազմին մեզի դէմ. Ֆրանսայէն մեկնած միջոցիս կ'ուզեմ այս մասին երկու բան ալ ըսել. նախ մեր գանգատները ուղղեցինք Լորտ Ռոպերթսի, որ խոստացաւ դադրեցնել անգթութիւնները: Թերեւս իր հրամանին չհնազանդեցան, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, բարբարոսութիւնը կը շարունակուի: Յետոյ իբր ժողովուրդի մը պետը, ոչ ընտանիքի մը, գանգատելու պատճառներ ունիմ: Շնորհակալ եմ որ Լորտ Ռոպէրթս մեծ յարգանքով կը վարուի ընտանիքիս հետ: Ու հիմա իբր հրաժեշտի ողջոյն ձեռքս կ'երկարեմ Պօէրներու անկախութեան մասնախումբին անդամներուն, ծերակուտականներուն, երեսփոխաններուն և այն ամէն բարեկամներուն, որոնք մինչեւ սահմանագլուխ ընկերացան ինծի: Իմ ողջոյններս ու շնորհակալութիւններս կ'ուղղեմ նաեւ միւս բոլոր ժողովուրդներուն և կառավարութեանց՝ այն մամուլին միջոցաւ, որ այնքան արիաբար աջակցեցաւ իմ ջանքերուս: Ողջոյն և շնորհակալութիւն ամէնուն: Կեցցէ Ֆրանսա:»

Պ. Քրիւկէրի այս խօսքերը ջերմապէս ծափահարուեցան ժողովրդեան կողմէ: Պելճիքայի քաղաքներուն մէջ ալ ժողովրդեան խանդավառ ցոյցերը անպակաս եղան, կայարանները հետաքրքիրներու ու համակիրներու ամբոխով լեցուած էին. ոստիկանութիւնը իր ձեռք առած կարգապահական խիստ միջոցներուն շնորհիւ, հազիւ կրնար զսպել խանդավառ ամբոխը, որ միշտ կ'աղաղակէր. «Կեցցէ Քրիւկէր: Կեցցեն Պօէրները:» Լիէժի մէջ Պ. Քրիւկէրի թարգման վան Համէլ կառախումբէն իջաւ. անոր տեղ թարգմանի պաշտօն պիտի վարէ Տօքթ. Շմիթ: Կառախումբը Լիէժի կայարանէն մեկնելէն յետոյ միջադէպ մը պատահեցաւ Անգլիոյ հիւպատոսարանին առջեւ: Այն պահուն երբ ամբոխը կայարանէն դառնալով անգլիական հիւպատոսարանին առջեւէն կ'անցնէր, հիւպատոսն ու զաւակները սիկառնին վառած պատշգամ ելան դիտելու համար. ժողովուրդը զայրացած սկսաւ աղաղակել. «Անկցի Անգլիա, անկցի Չէմպըրլէն. աւաղ:» Ժողովուրդը գետնախնձոր ու հաւկիթ նետեց հիւպատոսարանին ապակիներուն, որոնց մէկ քանին կոտրտեցան, իսկ հիւպատոսն ալ դրամ նետեց ամբոխին վրայ: Այս յարձակումները, աղաղակները այն ատեն դադրեցան երբ հիւպատոսը ներս քաշուեցաւ պատշգամէն:

Գերմանիոյ սահմանագլուխին մօտ, Հէրպէսթալի մէջ երկու պատուիրակութիւններ ճառեր արտասանեցին: Վերջապէս կառախումբը գերմանական հողը կը մտնէ Հէրպէսթալէն որ պզտիկ վայր մըն է, բայց կայարանը բազմութեամբ լեցուած է: Ամբոխը և պաշտօնեաները «Կեցցէ» կը պոռան: Պ. Քրիւկէրի քարտուղարներէն մէկը անմիջապէս հեռագիր մը կ'ուղղէ Վիլհէլմ կայսեր, զոր երէկուան թերթին մէջ հրատարակեցինք: Էքս-լա-Շափէլի մէջ կիները ամէնէն աւելի համակիր ցոյցեր կ'ընեն Նախագահին: Վերջապէս կառախումբը Քէօլն կը հասնի, կէս գիշերը անցած. բայց երկաթուղիի կայարանը, որ ահագին մեծութիւն ունի խուռն ամբոխով մը լեցուած է: Կառախումբը տակաւին կանգ չառած ժողովուրդը վակոններէն վեր կ'ելլէ: Պահ մը Պ. Քրիւկէր իր վակոնին մէջ բանտարկուած կը մնայ, խռնուած ամբոխին պատճառաւ, որ ճամբայ չի բանար: Մեծ դժուարութեամբ անցք մը կը բացուի ու Պ. Քրիւկէր կ'ուղղուի իրեն յատկացուած Տօմ պանդոկը: Ժողովրդեան խանդավառութիւնը աննկարագրելի է, հազարաւոր գլխարկներ, բազուկներ, թաշկինակներ կը բարձրանան, ահագին խժլտուք մը հանելով գիշերային լռութեան մէջ: Ամբոխը անհամբեր կը սպասէ Տօմ պանդոկին առջեւ, մինչեւ որ Պ. Քրիւկէր պատշգամ կ'ելլէ ու կը բարեւէ ժողովուրդը որ Պ. Քրիւկէրի և Պօէրներուն նուիրուած պատերազմական երգ մը կը սկսի երգել խանդավառութեան ու ծափահարութեան անվերջ ցոյցերով:

Պ. Քրիւկէր Քէօլն հասնելուն հետեւեալ առտու այցելութիւնը ընդունեց Լիւքսէմպուրկի գերման դեսպանին, որ Վիլհէլմ կայսեր ու Պ. ֆոն Պիւլովի հեռագրով ըրած յայտարարութիւնները բերանացի ըրաւ: Պ. Քրիւկէր և զինքը ընկերացող անձնաւորութիւնները մեծ յուսախաբութիւն կրեցին, մանաւանդ յիշելով Ճէյմսընի արշաւանքին ատեն Վիլհէլմ կայսեր Պ. Քրիւկէրի ուղղած համակրական ու շնորհաւորական հեռագիրը: Քրիւկէր Նախագահը այդ օրը ընդունեց շատ մը պատուիրակութիւններ, նախ ուսանողներու պատուիրակութիւնը, առաջնորդութեամբ տոքթ. Վէյլէրի որ կարճ բանախօսութիւն մը արտասանեց, որուն հետեւեալ կերպով պատասխանեց Պ. Քրիւկէր.

«Ուրախ եմ առիթը ունենալուս համար ընդունելու Քէօլնի համբաւաւոր համալսարանին երիտասարդութեան ներկայացուցիչները: Մանաւանդ ինքզինքս երջանիկ կը զգամ անոնց առջեւ յայտարարելու թէ մեծապէս եւ խորապէս կը շահագրգռուիմ մտաւորական զարգացման. անոր ժխտական կողմը միայն կրցի ճանչնալ դժբաղդաբար և ստիպուեցայ շատ մը փափագներ անիրագործելի թողուլ: Իմ ջանքերս սակայն յաջողած են ապագային մէջ ի նպաստ կրթութեան մեծ շարժում մը յառաջ բերելու: Մասնաւորաբար ձեզ դիտել կուտամ թէ մրցակից չեմ հանդիսանար քաղաքակիրթ հին ազգերու և իրենց վսեմ աւանդութեանց հետ: Բայց հպարտութիւն կը զգամ որ հարաւ-ափրիկեան հանրապետութիւնը կրնայ մէկ գծի վրայ դրուիլ այն ամէն նոր ազգերուն հետ, որոնք Թրանսվալի գտնուած հանգամանքներուն մէջ են: Ըսածիս ապացոյցն են այն երկրորդական ու միջնակարգ վարժարանները, որոնք թէ՛ արտասահմանի և թէ Թրանսվալի մէջ հիմնուեցան. ինչպէս նաեւ Բրէթորիայի հանքային վարժարանը: Նոյնպէս ծրագիր մը առաջարկուեցաւ համալսարան մը հիմնելու համար, բայց պատերազմը վրայ հասաւ և առաջարկը մէկդի թողուեցաւ առ այժմ:» Նախագահը իր ճառը վերջացուց ուսանողներուն մաղթելով որ խաղաղասիրական ու բարեկամական զգացումներ ունենան միշտ: Յետոյ ներկայացաւ հին Գերմանցոց ընկերակցութիւնը, որուն Նախագահը բանախօսութեամբ մը ի վեր հանեց Գերմաններու և Հոլանտացիներու խնամութիւնը հարաւային Ափրիկէի մէջ: Պ. Քրիւկէր սա պատասխանը տուաւ.

«Սիրայօժար կը խոստովանիմ թէ ինքզինքս ազգակից կը զգամ Ստորին Գերմանիոյ Գերմաններուն հետ և առ հասարակ բոլոր Գերմաններուն հետ: Սակայն հարաւային Ափրիկէի մէջ հոլանտական տարրէն զատ, որ խնամութիւն ունի Գերմաններուն, փրանսական տարր մըն կայ որ այնքան ներդաշնակօրէն ձուլուած է անոր հետ: Կը սիրեմ յուսալ թէ, Աստուծոյ օգնութեամբ Եւրոպայի մէջ իմ ներկայութիւնս յաջողութեամբ պիտի պսակուի և ապագային խաղաղութիւնն ու արդարութիւնը պիտի յաղթանակեն հարաւային Ափրիկէի մէջ:»

«Պօէրներու բարեկամ» անուն ընկերութեան կողմէ պատուիրակութիւն մըն ալ ներկայացաւ: Այդ առթիւ Պ. Քրիւկէր հետեւեալ խօսքերը արտասանեց.

«Բոլոր սրտանց կը մաղթեմ որ այն պարագաները որոնք կ'արգիլեն Ն. Վեհափառութիւնը այսօր զիս ընդունելու, ապագային աւելի նպաստաւոր ըլլան: Չեմ դադրիր յոյսս կտրելէ կայսեր արդարասէր մտքին վրայ, որ չորս տարի առաջ՝ առանց զիս ճանչնալու՝ նշանակալից քաջալերանքներ ուղղեց: Ժամանակ մը Լա Հէ անցնելէ յետոյ նորէն ունկնդրութիւն պիտի խնդրեմ: Այս անգամ կայսրը չպիտի մերժէ:»

Պ. Քրիւկէրի Վիլհէլմ կայսեր կողմէ չընդունուելուն պատճառ կը նկատուի, կ'ըսէ Պերլինէր Թակպլաթ, անոր այցելութիւնը կանխաւ կայսեր չհաղորդուիլը: Անգլիական թերթերը Պ. Քրիւկէրի Վիլհէլմ կայսեր կողմէ չընդունուելուն համար իրենց կարծիքները կը յայտնեն.

ՄՈՐՆԻՆԿ ՓՈՍԹ.—«Գերմանիոյ կայսեր ընթացքը կատարելապէս ուղղամիտ է, ինչպէս նաեւ գերման մամուլին հրապարակած կէս-պաշտօնական զեկոյցը:»

Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ կայսեր ընթացքը նպատակ ունի Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ գտնուած այժմեան լաւագոյն յարաբերութիւնները չխանգարել, եթէ ոչ Անգլիոյ համակրելուն համար չէ, կ'աւելցնէ:

Տէյլի Թելէկրաֆ.—«Պ. Քրիւկէր իր յաղթական ճամբորդութեան մէջ ծանր անյաջողութիւն մը ունեցած է, կը յուսանք թէ Գերմանիոյ կայսեր ուղղութիւնը անոր պիտի հասկցնէ թէ պատերազմը այն ատեն միայն կրնայ վերջանալ, երբ անկանոն պատերազմ մղող խումբերը կատարելապէս հնազանդութիւն յայտնեն:»

ՊԵՐԼԻՆ.—(Թայմզի հեռագիր).—Գերմանիոյ պաշտօնական գործակալութեան կողմէ հրատարակուած կէս-պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ.—«Քէօլնի մէջ Պ. Քրիւկէր պաշտօնապէս չընդունուելուն պատճառը այն է թէ ձեռք չեն առնուած այն միջոցները՝ որոնք Գերմանիոյ արքունիքին մէջ սովորական են, երբ օտար տէրութեան վեհապետները Գերմանիոյ այցելութիւն տան: Աւելի այդ պատճառով է որ Պ. Քրիւկէր ետ պիտի կենայ Պէրլին կատարելիք իր ուղեւորութենէն: Այս իրիկուն գրեթէ վերջնապէս հաստատուած է որ Պ. Քրիւկէր պիտի չայցելէ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը: Այսու հանդերձ մասնաւոր յարկեր յատկացուած են Բալասթ-Օթէլին մէջ որ Բոցտամէր-Բլացի վրայ կը նայի: Պ. Քրիւկէրի երթեւեկութիւնները Գերմանիոյ մէջ Տէվէթ զօրավարին շարժումներուն չափ անորոշ եւ խորհրդաւոր պիտի ըլլան: Քէօլնիշէ Զայթունկ այս իրիկուն սա հեռագիրը հրատարակեց որ կէս-պաշտօնական երեւոյթ մը ունի.

«Մեր տեղեկութեանց նայելով Պէրլինի մէջ Պ. Քրիւկէրը ընդունելու մտադրութիւն բնաւ չեն ունեցած: Պատճառը շատ պարզ է: Պ. Քրիւկէր քաղաքավարական այցելութիւն մը տալու կամ համակրական ցոյցեր ընդունելու համար չէ որ Գերմանիա կուգայ, այլ քաղաքական գործ մը կատարելու համար է: Կը ջանայ համոզել այն վեհապետները, որոնց կ'այցելէ, մէկդի թողուլ մինչեւ հիմա իրենց հետեւած բացարձակ չէզոքութիւնը Անգլիոյ և Թրանսվալի պատերազմին համար: Այդ պայմաններուն մէջ Գերմանիա ուզելով պահել այդ բացարձակ չէզոքութիւնը, որ համաձայն է իր շահերուն, շատ բնական է որ չուզեր Պ. Քրիւկէրի բաղձանքները ընդունելու երեւոյթը ունենալ: Այս պարզ նկատումը բաւական է հաստատելու թէ Գերմանիոյ կայսրը ինչո՞ւ պիտի չընդունի Քրիւկէր Նախագահը:»

Գերմանական ուրիշ լրագիրներ ալ միեւնոյն կարծիքը կը յայտնեն:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Եէնիշէհիրի գայմագամ Եուսուֆ Ֆէհմի պէյի:

—Պէրնի օսմ. դեսպանատան խորհրդական անուանուեցաւ Նաբոլիի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Մէհմէտ Բաղըր պէյ: Ժընէվի օսմ. ընդհանուր հիւպատոս անուանուեցաւ Ճէնովայի ընդհանուր հիւպատոս Հայտար պէյ:

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Հալէպի կուսակալութեան օգնական Սուրուրի պէյի: Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա գաւառակին գայմագամ Իզզէթ պէյի: Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սրկէջի վճռագիրներու գործադիր պաշտօնեայ Մէհմէտ էֆ.ի և Խանըմլարա վէ չօճուխլարա մախսուս Ղազէթա հանդէսին տնօրէնին օգնական Արմենակ էֆ.ի: Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն լրագրին առաջին մեքենավար Ներսէս և առաջին փորագրիչ Հայկ էֆ.ներու:

ՊԷՐԱԹ ԿԻՃԷՍԻ առթիւ այս գիշեր մզկիթներու մինարէները կանթեղներով պիտի զարդարուին: Բոլոր նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները վաղը կայս. պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները պիտի մատուցանեն:

—Քաղաքապետութիւնը զանազան տեսակ սիմիթներու նմոյշները պիտի մատուցանէ կայս. պալատ:

ԱՐՆԱՎՈՒՏՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ կրօնական կարող և բազմահմուտ պաշտօնեաներ Րումէլիի նահանգները ղրկուին Արնավուտները դաստիարակելու համար: Կայս. այդ Իրատէն հաղորդուեցաւ Շէյխ-Իւլ Իսլամի Դրան որ անոր գործադրութեանը ձեռնարկեց:

ՖԷՆԷՐԻ մայր եկեղեցիին մէջ վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ պիտի կատարուին Ն. Վեհափառութեան համար։ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ այդ առթիւ հրահէր ուղղուած է մետրապոլիտներուն և Յունաց երեւելիներուն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Պատւոյ Լէգէոնի երկրորդ աստիճանը նուիրեց Սպարապետ Դրան ընդհանուր պիտոյքներու ճիւղին տնօրէն Ահմէտ Աֆիֆ փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին գործածութիւնը։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ.— Երուսաղէմի Յունաց նախորդ պատրիարք Տ. Նիկոդիմոս՝ Նիքոլա Բ.ի հիւանդութեան առաջին օրէն ի վեր, ամէն օր Հէյպէլիի մէջ կ՚աղօթէ Ն. Վեհափառութեան շուտով ապաքինմանը համար։

—Պէյկոզի մայր եկեղեցիին մէջ աղօթքներ եղան Ռուսիոյ կայսեր շուտով ապաքինմանը համար։ Սերպիոյ Թագաւորը, դեսպանական մարմինը և ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցան։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Կայս. պալատան առաջին քարտուղարութիւնը ծովային նախարարութեան հաղորդեց կայս. Իրատէ մը՝ հրամայող որ տէրութեան նաւային ուժը Եւրոպայի նաւային տէրութեանց համահաւասար վիճակի մէջ դրուի։ Կայս. Իրատէն նոյնպէս կը հրամայէ ծովային նախարարութեան մանրամասնօրէն տեղեկագրել թէ արդէն յանձնարարուածներէն զատ տակաւին ո՛րքան զրահաւորակներու պէտք կայ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը, իր երէկուան նիստին մէջ որուն նախագահեց Տ. Կոնստանդիանոս Պատրիարքը, զբաղեցաւ Կիպրոսի մետրապոլիտին ընտրութեան խնդրովը, մանաւանդ նկատողութեան առաւ այդ առթիւ Սիրէնէի և Քիթիոնի եպիսկոպոսներուն կուսակիցներուն միջեւ եղած վէճը։ Այդ երկու տեղերէն առնուած նամակներու վրայ, Սինոդը որոշեց գրել Սիրէնէի եպիսկոպոսին դադրեցնել պատուիրակներու ընտրութեան վաւերացումը, մինչեւ որ խնդիրը կարգադրուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ հաշուեքննիչ Պ. Ուոլթէր Ա. Մալթաս Կ. Պոլսոյ ճիւղին դեր-տնօրէն կարգուեցաւ։

ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ վարչութեան համար Ղալաթիոյ քարափին վրայ կառուցուած նոր պաշտօնարանին բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան Խորհուրդը, կ՚ըսէ Սէրվէթ, պաշտօնեայ մը պիտի ղրկէ Իզմիր քննութիւն կատարելու համար կարգ մը անկանոնութիւններու նկատմամբ։

ԿԱԼԱԹԱՐԻԱՅԻ ռուսական եկեղեցիին մէջ, յառաջիկայ կիրակի, պատարագ և պաշտօն պիտի մատուցուի հոն թաղուած ռուս զինուորներուն համար։ Դեսպան Պ. Զինովիէվ և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները ներկայ պիտի գտնուին։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը սեղան մը պիտի տրուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Քենթուքի զրահաւորին հրամանատար Չէսթէր գնդապետը, իր սպայակոյտին և ամերիկեան դեսպանատան գործակատարին հետ, երէկ այցելութիւն տուաւ ծովային նախարար Հասան փաշայի։

—Ռուսիոյ դեսպանատան նաւային կցորդ Բէթրով գնդապետը այս իրիկուն Սէռքըլ տ՚Օրիանի մէջ սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Չէսթէր գնդապետին։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանին կինը Տիկին Բանսա որ բացակայ կը գտնուի, վաղը իրիկուն կամ կիրակի առտու մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ԱՅԴԸՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ՀՈՒՆՁՔԵՐԸ.— Իզմիրէն կը գրեն երեքշաբթի օրուան թուականով.—Մինչ կ՚անձրեւէ, ուրկէ մեծապէս կ՚օգտուի երկրագործութիւնը։ Ամէն կողմ լաւագոյն պայմաններու մէջ կը կատարուի վարուցանը։ Այտընի մէջ ձիթապտուղի բերքը կարծուածէն շատ աւելի առատ է։ Միլասէն, Այվալըքէն և Էտրէմիտէն ալ գոհացուցիչ լուրեր կ՚առնուին ձիթապտուղին նկատմամբ։ Այտընի և Մանիսայի դաշտերուն այգիները շատ կ՚օգտուին անձրեւներէն։ Միեւնոյն վիճակը կը տիրէ նաեւ Պուրնապաթի, Պուճայի, Սէյտիքէօյի, Կիւլպաղչէի և Ուրլայի մէջ։ Այդ տեղերը նաեւ ամերիկեան որթատունկեր կը մշակուին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան Թողեալ հասոյթներուն ընդհանուր տնօրէն Աանու կոմսը որ Եւրոպա կը գտնուէր, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ երեք զրահաւորներ և երկու թորփիլանաւեր երկուշաբթի օրը Հանեա հասեր են։

ԼՈՅՏԻ շոգենաւային Ընկերութիւնը որոշեց երեք նոր շոգենաւեր շինել տալ, բաց ի Թիրոլէն որ շինուելու վրայ է։ Այդ երեք շոգենաւերէն երկուքը 2,600,000 փլորինի պիտի շինուին Թրիէսթէի մէջ և արեւելեան նաւահանգիստներու երթեւեկութեանը պիտի յատկանան. երրորդը Անգլիայէն գնուելով Պրազիլիոյ գիծին վրայ պիտի երթեւեկէ։

ՀԱՆՔԵՐԸ.—Վեհ. Սուլթանը հրամայեց օսմ. երկիրներու հանքերուն նկատմամբ նոր քննութիւններ կատարելու համար ճարտարագէտներ ղրկել նահանգները և արդիւնքը տեղեկագրել կայս. պալատ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը ձեռնարկեց կայս. Իրատէին գործադրութեանը։

ՎԱՆԱՅ ծովին եզերքը Նաւթի երկու հարուստ հանքեր գտնուեր են։ Ինչպէս կը յիշուի նախապէս Կեավաշի ու Պարկիրիի մէջ ալ այդ տեսակ երկու հանքեր գտնուած էին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ ի նպաստ յաւելուած մը եղած է կալուածական մուրհակներու թուղթի գնոյն վրայ, բայց այդ յաւելումը մինչեւ 1312 տարուան վերջը գանձուած է և անկէ վերջը կանոնաւոր կերպով չէ հատուցուած. նաեւ մէկ տարուան յատուկ հաշուեցոյցը, հազիւ երկու-երեք տարի ետքը կը յանձնուի։ Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առնելով այս պարագան և չուզելով որ Համազգային Անկելանոցին հասոյթները յապաղին, որոշեց որ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութիւնը տարեկան երեք հարիւր հազար ղրուշի որոշ գումար մը հատուցանէ Համազգային Անկելանոցին։ Նախարարաց Խորհուրդին այդ որոշումը վաւերացաւ կայս. Իրատէով։

ՀԱԼԷՊԻ նահանգէն նորէն 35,400 ղրշ. ղրկուեցաւ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար։ Մինչեւ հիմա Հալէպէն այդ նպատակով ղրկուած նպաստին գումարը հասած է 215,710 ղրշ.ի։

ՄԱՐԱՇ գաւառին մէջ այգիներու եւ պարտէզներու հաստատութեան ձեռնարկուած է։ Էնտէրին գաւառակին Կեավան գիւղի իսլամ և ոչ-իսլամ ժողովուրդը գիւղին մօտ գտնուած ընդարձակ և պարապ հողի մը վրայ այգիի ու պարտէզի հաստատութեան ձեռնարկած են՝ իւրաքանչիւր անհատի հաւասար քանակութեամբ տեղեր յատկացնելով։ Ուրիշ գաւառակներու և գիւղերու մէջ ալ անոնց օրինակին հետեւած են։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Զ. շրջանակին (Բերա) կալուածներու նոր քննութիւն կատարելու նպատակով չորս խումբ պաշտօնեաներ կարգուած են՝ Ղալաթիոյ, Բերայի, Թէփէ Պաշիի և Թոփխանէի համար։

ՎԱՌԵԼԱՓԱՅՏ.—Գասըմփաշայի կուսակալութիւնը հեռագրեց ձեռնհաս պաշտօնարանին թէ հոկտեմբերի սկիզբէն ի վեր 20,398 չէքի վառելափայտ ղրկուած է Կ. Պոլիս, թէ զանազան նաւահանգիստներու մէջ 14,000 չէքի պատրաստ կայ, թէ անտառներու մէջ 65,000 չէքի փայտ հաւաքուած է և թէ ասոնց փոխադրութեանը մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ վերատեսուչ Զէքի փաշա երէկ այցելեց Զէյթունի Պրունի գործարանը և կարգ մը հրամաններ տուաւ։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին համար Պէլճիքայի Լամքօզ գործարանին հինգ վայրաշարժեր յանձնարարուած են՝ իւրաքանչիւրը 32,500 ֆր.ի՝ փոխադրութեան ծախքն ալ միասին հաշուելով։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Պէնի Լամ Աշիրէթէն եօթը հազար տունոր՝ իրենց ցեղապետներով՝ տեղական կառավարութեան դիմեր և բնակութիւն հաստատելու մասին աղերսագիր տուեր են։ Պաղտատի կուսակալութիւնը հրահանգ ուզած է Բ. Դուռէն։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպան Շէմսէտտին պէյ երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՄԱՆԱՍԴԸՐԻ հեծելազօրքերուն 7րդ կիսաբաժնին հրամանատար Ալի Շէվգի փաշա որ ամիսէ մը ի վեր հիւանդ էր, անցեալ ուրբաթ մեռեր է նոյն քաղաքին մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Կիքա որ բացակայ է, այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ։

«ՖԻՒՐՍԹ ՊԻՍՄԱՐՔ», խոշոր շոգենաւը որ հարիւրի չափ ամերիկացի ու գերմանացի զբօսաշրջիկներով Նիւ-Եորքէն ճամբայ ելած է, քանի մը օրէն Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստը պիտի ժամանէ։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն Աթէնքի լրագիրներուն թէ Սթանիմաքայի Յունաց եկեղեցին զոր Պուլկարները գրաւած են, կարելի պիտի չըլլայ Յոյներուն վերադարձնել։ Սթանիմաքայի Յոյները հելլենական հպատակ ըլլալով, Սոֆիայի հելլենական հիւպատոսը թէեւ քանի մը անգամ դիմումներ ըրեր է, սակայն արդիւնք մը չէ ունեցեր։ Կ՚երեւայ թէ պուլկար կառավարութիւնը կ՚ուզէ խնդիրը յետաձգել՝ մոռցնել տալու համար։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Հարիւր եօթանասուն իսլամ գաղթականներ Թրիեսն շոգենաւով Իզմիր ժամաներ են։

—Ռումէլիէն 55 տունոր 188 իսլամ գաղթականներ երէկ մայրաքաղաքս եկան Վառնայէն։

ՏԱՐԱԿԷՕՄՐՈՒԿԻ հրկիզեալներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութիւնը 124,210 ղրուշի հասաւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԳԵՏԵՐԸ.— Կ. Պոլսոյ մէջ հրատարակուած Հանտէլսպլաթ գերմանական լրագիրը երկար յօդուածով մը կը պարզէ առեւտրական ու տնտեսական այն մեծամեծ օգուտները որոնք առաջ պիտի գան եթէ Անատոլուի գետերը, մանաւանդ Եփրատ ու Տիգրիս նաւարկելի վիճակի մը վերածուին և անոնց վրայ երթեւեկելու համար փոքր շոգենաւեր շինուին։

ՍԱՄՈՍ ԿՂԶԻՆ.—Սապահ հետեւեալը կ՚արտատպէ Իզմիրի Ամալթէա յունարէն լրագրէն.— «Աթէնքի քանի մը թերթերու մէջ հեռագիր մը հրատարակուած էր ծանուցանող որ Սամոս կղզին մէջ անպատշաճ արարքներ գործուած ըլլան։ Այդ հրատարակութիւնները բոլորովին անհիմն են, վասն զի Սամոսի ժողովուրդը, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, իր գործերով կը զբաղի և կղզին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։»

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ Առիւծ և Արեւ պատուանշանի երրորդ աստիճանը տուաւ յախճապակիի կայս. գործարանին փրանսերէնի քարտուղար և անտառներու, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան վիճակագրութեանց տնօրէն Սիւրմէլեան էֆ.ի։

ՄԸՐՍԻՆԻ նաւահանգիստը քանի մը տարիէ ի վեր առաջնակարգ դիրք մը ստացած է։ Շոգենաւային երթեւեկութիւնները աւելցած են։ Գերմանական շոգենաւային Ընկերութիւնը մրցում կը կատարէ միւս Ընկերութիւններուն հետ։

ԹԻՖՕ.—Իզմիրի մէջ Թիֆոյի դէպքերը հետզհետէ կ՚աւելնան։ Բժիշկները ջուրին գէշութեանը կը վերագրեն այդ պարագան։

ՊՕՂՈՍ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐ վերջերս Գահիրէ վերադարձեր է։ Աղեքսանդրիոյ Թրամուէյի Ընկերութիւնը Եգիպտոսի պանքային 170,000 եգիպտական ոսկի փոխ առնել ուզած ըլլալով, Պօղոս փաշայի պաշտօն յանձնուեր է քննել Ընկերութեան գոյքերը եւայլն։

ՌՈՒՍ կառավարութիւնը Ս. Աննա պատուանշանի երրորդ աստիճանը տուաւ Երուսաղէմի ոստիկան-զինուորներու հազարապետ Ալի էֆ.ի։

ԱՖԻՈՆ-ՂԱՐԱՀԻՍԱՐԻ կառավարիչ Մէհմէտ Ռաշիտ փաշա քննական պտոյտի ելեր է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Սօպրանիէն ընդունեց իշխանական ճառին ուղերձը, ուր ըսուած է թէ Պուլկարիա միշտ լաւ յարաբերութիւններ ունի իր գերիշխան տէրութեան՝ օսմ. կառավարութեան հետ. նաեւ թէ Պուլկարիոյ ու Ռումանիոյ միջեւ վերջերս ծագած անհամաձայնութեան առթիւ Պուլկարիոյ հետեւած ընթացքը շատ օրինաւոր է։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ սուսամի և այծի մորթի գիները բարձրացած են։

ԼԱՍԹԻՔԻ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ.— Սէ-վէք ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ կարգ մը անձեր Բերայի ու Նիւքշէք Գալաթէրայի մեծ փողոցներուն վրայ գիշեր ատեն ապակիի, շիշի և պնակի կոտրտուքներ կը ցանեն, որպէս զի անցորդները երբ անոնց վրայ կոխեն լասթիքները պատռին և հետեւաբար լասթիք ծախողներն ալ առեւտուր ընեն։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Եալըքէօշկի ծովեզերքը մօտեցած անգլիական շոգենաւէ մը երէկ իրիկուն վինչի միջոցաւ ածուխ փոխադրուած միջոցին, Օսման անուն գործաւոր մը ուզեց ածուխ պարունակող վակոնին վրայ ելլել, բայց վինչին անիւը անոր զարնուեցաւ և Օսման վակոնին ու վինչին միջեւ մնալով վակոնին վրայ գտնուած երկաթը երեսը մխուելով ծանրապէս վիրաւորեց։ Օսման հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ անցեալ օրուան ահեղ փոթորիկին ընկերացող յորդառատ անձրեւները ողողեր են քաղաքին մէկ քանի թաղերը։ Բազմաթիւ տուներու նկուղները ջրով լեցուեր են։ Անձրեւին հետեւեր է սաստիկ կարկուտ մը։ Ծովը ալեկոծեալ ըլլալով, հովին սաստկութենէն ալիքները քարափին վրայէն անցնելով մինչեւ տուներու առջեւ կը հասնին եղեր։ Քաղաքին շրջակաները բազմաթիւ հեռագրական ձողեր տապալեր են։ Արշիպիղագոսին մէջ ալ ծանր արկածներ պատահեր են։ Բազմաթիւ առագաստանաւեր ընկղմած կամ վնասուած են։

ՊԷՏՔԵՐ կան որոնք անհրաժեշտ են։ Ամեն բաներին գործերնին գիտցող մարդիկ իրենց պէտքերը կանուխէն կը հոգան։ Օրինակի համար ոտքերնուս լասթիք և կամ անձրեւի համար հովանոց մը անպատճառ պէտք է։ Թէեւ հիմա օդերը լաւ են, բայց անձրեւները սկսելուն պէս, այդ անհրաժեշտներու պէտքը զգալի կ՚ըլլայ և ամէն ոք կը վազէ խանութէ մը գնելու ի՛նչ որ կ՚ուզէ։ Բայց այն ատեն ալ խանութները գնորդներով լեցուն կ՚ըլլան և շատ անգամ մարդ հապճեպով, իր ճաշակին համեմատ բան մը չի կրնար գնել։ Ուրեմն հիմակուընէ գնեցէք ձեր հովանոցը Ղալաթիոյ հանրածանօթ հովանոցավաճառէն, ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ, կամուրջին դէմ թիւ 9, ուր կը գտնուին ընտիր կերպասներ ալ, հին հովանոցներու վրան փոխելու համար։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց
Ղալաթա, Զիւլֆարի փողոց, Սելանիկ խան, Թիւ 1—9

Նոր հաստատուած սոյն մեծավաճառատուներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տուրքմէն և Թաւրեզայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քորնիշ՝ներ, գեղեցիկ մուշամբաներ և զանազան տեսակներով նոր կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Բ. Ց. ՄԱՀՃՈՒՐԵԱՆ
Ղալաթիա, Խավէար խան, թիւ 77
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԼԻՎԸՐՓՈՒԼԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆԵՐ
Նոյեմ. 23/6 Դեկտ. 1900
Բակ. պատրաստ Նոյ. 5.36 Մրտ. Ապր. 5.21
Ցոր. Մէնթալ քիլէով Դեկ. 5/11¼ Մրտ. 6/0¾
Խանուէ գանթար Մարտ 34/6
Շաքար » Ցուլ. 10/2 Օգս. 10/2¾

Ազգային Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Յառաջիկայ կիրակէ, 26 Նոյեմ. Օգոստափառ Սուլթանին ծննդեան տարեդարձն լինելով, նոյն օրն հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ տեղի պիտի ունենան Մայր Եկեղեցւոյ մէջ, վասն արեւշատութեան և թանկագին կենաց Ն. Կ. Վեհափառութեան։

Ուստի, կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող Գեր. Եպիսկոպոսունք և վարդապետք, Ս. Եկեղեցեաց քարոզիչք և Աւագերիցունք և քահանայք, ազգային աստիճանաւորք և Ժողովոց և տեսուչ ու Թաղական Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց և Խնամակալութեանց անդամք, նոյն օրն, առաւօտեան ժամ 4ուկէսին, ներկայ գտնուիլ ի Պատրիարքարանս, իբրեւ հրաւիրագիր նկատելով ներկայ յայտարարութիւնը։

Քաղաքական Ժողովը այսօր կը գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ժողովը պիտի զբաղի նաեւ եկեղեցական խնդրոյ մը նկատմամբ Դատական Նախարարութեան կողմէ Պատրիարքարան ղրկուած թէզքէրէով մը։

—Պարսից Շահին Դավրէժ մնացած օրը, տեղւոյն պարսկահպատակ հայերը ճամբուն վրայ վրան մը հաստատեր և ազգ. վարժարանին աշակերտները բարեւի կեցեր են։ Շահը այդ վրանին առջեւ հասնելով կառքը կեցուցեր է, և ըստ սովորութեան արծաթէ ափսէի մը մէջ իրեն ներկայացուած աղն ու հացը ընդունելով իր գոհունակութիւնը յայտներ է։ Տեղւոյն Բարեգործական Ընկերութիւնը իր աղջկանց արհեստանոցի աշակերտուհիներուն միջոցաւ պատրաստուած մէկ քանի ձեռագործներ նուիրեր է Վեհ. Շահին։

—Թաթար Բազարճըգի եկեղեցւոյն քարոզիչ Նալբանտեան Գէորգ վարդապետ հրաժարական ղրկած է Պատրիարքարան։

—Բագուէն կը գրեն մեզ.— «Տեղական թատրոնում նոյեմբ. 2ին խաղացին Պարոնեանի «Մեծապատիւ Մուրացկաններ»ը և «Բաղդասար աղբար»ը։ Պարոնեանի գրուածքները աւելի մեծ սիրով և ախորժակով մարդ կարդում է և բաւականութիւն ստանում, քան երբ բեմի վրայ է տեսնում. դա ունի իր բնական և հիմնական պատճառները. Նախ՝ այդ գրուածքները բեմի համար չեն և ուրեմն զուրկ են դրամայի էական յատկութիւններից. այն է չունին հանգոյց, հանգոյցի զարգացում և լուծում, և ուրեմն զուրկ են մէկը միւսից բղխող երեւոյթներից, — գործողութիւններից, — որոնք մարդու միտքն ու հետաքրքրութիւնը լարում են և ստիպում մասնակից լինել կատարուող երեւոյթներին. դրա բնական հետեւանքը այն է լինում, որ բեմի վրայ մէկը միւսից յետոյ, անկապ և անհետեւողաբար գործողութիւններ են տեղի ունենում և մարդիկ երեւում, որոնք՝ մի միայն խօսում են և անցնում, որով և խաղը կորցնում է իր միտքը, հետաքրքրութիւնը և հետեւողականութիւնը։ Երկրորդ՝ մեծ գրողները իրենց հանճարին և տաղանդին յատուկ ամէն մի երեւոյթ, հոգեբանական զգայմունք և մարդկային բնաւորութիւն լայն ու մեծ ծաւալով են վերցնում, նոյն իսկ մինչեւ ծայրայեղութեան հասցրած, որ իրական կեանքի հետ համեմատուելու ժամանակ մասամբ անբնական են երեւում։ Բայց հանճարի չափազանցութիւնները սահմանից անցնիլը մարդու սրտին անդիւրական չեն, որովհետեւ հանճարը ինչ էլ որ գրում է, գրում է գեղեցիկ, գեղարուեստօրէն, բայց երբ հանճարի գեղարուեստօրէն չափազանցրած գրուածքները բեմի վրայ են ներկայացնում և դերակատարներն էլ իրենց կողմից մի քիչ ոչ գեղարուեստօրէն չափազանցնում, այն ժամանակ գրուածքի գեղարուեստօրէն դուրս բերած չափազանցութիւնները կորցնում են իրենց նրբութիւնը, գեղեցկութիւնը և աւելի բալագանի գրուածքի տպաւորութիւն են թողնում և ոչ լուրջ գրուածքի, նա մանաւանդ երբ գրուածքը երգիծաբանական է։ Ահա այս էական յատկութիւնները աչքի առաջ պէտք է ունենալ, երբ խաղում են Պարոնեանի գրուածքները։»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Բնիկ Սղերդցի Կարապետ Հալէպլիօղլուեան անուն երիտասարդը եօթն տարի առաջ օտարութեան ելնելով անյայտ եղած է։

Յիշեալն՝ այժմ քսանըհինգ տարեկան է, երկայնահասակ, մազերը սեւ, աչքերը քիչ խաժագոյն, բարձրաճակատ, սրաքիթ, բարակաշուրթն, ժպտերես և արագախօս։

Կը խնդրուի ամէն Հայ հոգեւոր իշխանութիւններէն և արգոյ ազգայիններէն, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռած ըլլալուն մասին որ և է ծանօթութիւն ունին, հաճին Ազգային Պատրիարքարանի ծանուցանել։ (Կնիք)

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Գոհութեամբ կ՚իմանանք Յակոբեան Ազն. Յովհաննէս էֆէնտիի որդւոյն Մարտիկ էֆ. Յակոբեանի նշանախօսութիւնը Մանչէսթրաբնակ ծանօթ ազգայիններէն Պէշիկթաշլեան էֆէնտիի դստեր, Օրիորդ Եղիսաբեթ Պէշիկթաշլեանի հետ։

Մարտիկ էֆ. Յակոբեան արդէն ծանօթ դէմք մըն է, և ներկայացուելու չի կարօտիր հայ հասարակութեան, ուր Յակոբեան անունը, որդւոց որդի, միշտ բարեգործական ձեռնարկներու ինչպէս Հիւանդանոց, եւայլն պատմութեան խառնուած է։

Անհատական կեանքի մէջ եւս, Մարտիկ էֆ. Յակոբեան պատուաբեր անուն մը շինած է իրեն համար և անշուշտ անիկա այն ցանցառ անհատականութիւններէն մէկն է որոնց համար կրնայ ըսուիլ թէ հրաշքով զերծ կը մնան այն առեւտրական աւանդամոլութենէն՝ ուրկէ մեր վաճառական դասուն մեծամասնութիւնը վարակուած է դժբաղդաբար և որուն կ՚ակնարկէ, այսօր իսկ, այնքան իրաւամբ, մեր Մանչէսթըրի համակրելի աշխատակիցը։

Արդարեւ, շնորհիւ իր ձեռներէց ոգիին, Մարտիկ էֆ. Յակոբեան կրցող եղած է հիմնել սեղանաւորական և ուրիշ կարեւոր հաստատութիւններ ինչպէս Միւզէ Օռիանթալ, որ եզական և կարեւոր ձեռնարկ մըն է իր տեսակին մէջ ի Թուրքիա։

Գալով Օրիորդ Պէշիկթաշլեանի, անգլիական հաստատուն և բարոյալից կրթութեամբ ու դաստիարակութեամբ մը սնած ու մեծցած, հայ բարի մօր մը բոլոր յատկութիւններով օժտուած է, Յակոբեան նահապետական գերդաստանին համբաւը և բարեգործական աւանդութիւնները անեղծ ու անաղարտ պահելու համար։

Մեր խնդակցութիւնները։

ԱԶԴ.—Յառաջիկայ կիրակի ժամը 9ին (Ռ.Թ.), Պայըզըլ Հաուզի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ Կ. Պոլսոյ Քրիստոնէական Ընկերակցութեան տարեկան ժողովը, նախագահութեամբ Բռոֆ. Յ. Հ. Ճէճրգեան էֆ.ի։ Պիտի խօսի՝ անգլիերէն լեզուով Բռոֆ. Ալեքսանդր Վան Միլինճըն։ Հայերէնի պիտի թարգմանէ Աբրահամ էֆ. Տէր Յակոբեան։

Փափաքողներ սիրով կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԲԵՐԱ, 23 Նոյեմ. 1900

Երբ մարդ մը բարերարութեան դէմ ապաշնորհ գտնուի և շնորհակալութիւն բառածը լռութեամբ անցնի, դարձեալ ապերախտութեան նշան է. այս պատճառաւ հրապարակաւ կը յայտնեմ խորին շնորհակալութիւններս Վսեմ. Տոքթ. Խօրասանճեան էֆ.ի, որ իմ զրկեալ վիճակիս մէջ ինձ օգնութեան ձեռք կը կարկառէ պարբերաբար, ինչ որ նիւթականէ զատ բարոյապէս կը քաջալերէ զիս։ Ուստի չունիմ ուրիշ կերպով հատուցում այլ սրտագին մաղթանքներս առ բարձրեալն Աստուած իր կենաց և բարօրութեան համար։

ԳԷՈՐԳ ՔԺՀԱՆՍՑ ԱՆԱՆԵԱՆ

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 6 դեկտ. Բէքինէն կը հեռագրեն թէ դեսպանները վերջնապէս համաձայներ են Ֆրանսայի ու Մ. Նահանգաց առաջարկութիւններուն հիմանը վրայ։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ արտօներ է Բէքինի ամերիկեան դեսպան Պ. Քոնկըրը՝ ստորագրել Բէքինի օտար դեսպաններուն միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը, ուր կան նաեւ յանցաւորներուն ծանր պատիժներ տալու և Չինէն տուգանք պահանջելու պայմանները։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ. — Լորտերու ժողովին մէջ Լորտ Քիմպըրլի խստիւ քննադատեց վերջին ընտրութեանց գործողութիւնները։ Երեսփ. Ժողովին մէջ Սըր Հէնրի Քէմպպէլ Պէնըրմէն կշտամբեց իր յարձակումները դահլիճին դէմ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ Պօէրները Պըֆէլըրսթոմի մէջ այրեր են անգլիական պաշարները։

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ՔԷՕԼՆ.— Քրիւկէր Նախագահը երէկ Քէօլնէն մեկնեցաւ խանդավառ ցոյցերու մէջտեղը։ Ճամբուն վրայ համակրական ցոյցերը շարունակուեցան և ծաղկեփունջեր նուիրուեցան։

ԼԱ ՀԷ.—Քրիւկէր Նախագահը Լա Հէ հասաւ և աննկարագրելի խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։ Ժամանումէն քանի մը ժամ ետքը կառավարութեան բոլոր անդամները այցելութիւն տուին Պ. Քրիւկէրի։

ԼԷՕՆ ԺԳ. ՊԱՊԸ

ՀՌՈՄ.—Զրոյց կայ թէ Լէօն ԺԳ. Պապը բաւական հիւանդ է։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. Ժողովը այսօր սկըսաւ վիճաբանել ընդհանուր ներման ծրագրին վրայ։ Ազգայնականներու խումբի մը կողմէ ներկայացուած առաջարկութիւն մը կատարեալ ներում կը խնդրէր բացի պետական դաւաճանութեան համար դատապարտուածները։ Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ դէմ խօսեցաւ այդ առաջարկութեան, ըսելով որ պէտք չէ երկրին մէջ նորանոր յուզումներու պատճառ տալ։ Այդ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ 232ի դէմ 311 ձայնով. վիճաբանութեան շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ դեկտ. 13ի հինգշաբթի օրուան։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՇԹ.— Կրոսման Ընկերութիւնը դադրեցուց իր վճարումները։ Պարտքը 136,000 փլորին է

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 6 դեկտ.—Արտաքին գործոց նախարարը լուր առաւ թէ Բէքինի օտար դեսպանները համաձայներ են կարգադրութեան ծրագրին ձեւին վրայ, զոր անմիջապէս իրենց կառավարութիւններուն հաղորդեր են։ Ամերիկեան դեսպան Պ. Քոնկըր արտօնուեր է ստորագրել այդ կարգադրութիւնը։ Աստոր մանրամասնութիւնները թէեւ յայտնի չեն, սակայն կ՚ըսուի թէ ընդունուեր է Միացեալ Նահանգներու առաջարկութիւնը՝ յանցաւորներու պատժուելուն եւ հատուցմանց մասին։ Չինու կառավարութեան տրուելիք պատիժը ամէնէն խիստը պիտի ըլլայ։ Չին պէտք ընդունի հատուցումներ ընելու պարտականութիւնը։ Միւս կէտերուն համար ալ Պ. Տէլքասէի առաջարկութիւնը հիմ բռնուեր է։

ԲԷՐԼԻՆ (Ռոյթըր).—Անհիմն է այն զըրոյցը թէ Պալկանէն վերադարձող իտալ-գերման արշաւախումբը պարտութիւն մը կրած ըլլայ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Ամերիկեան բոլոր զինուորները, բաց ի Բէքինի դեսպանատան պահակներէն, Չինէն ճամբայ ելած են դէպ ի Փիլիպպեաններ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ Խորհրդարանին վերաբացման գահաճառը կ՚ըսէ թէ Թագուհին արտասովոր նստաշրջանի հրաւիրած է Խորհրդարանը՝ քուէարկել տալու այն նոր վարկերը որոնք անհրաժեշտ են հարաւային Ափրիկէի և Չինու մէջ կատարուած զինուորական գործողութիւններուն համար։ Խորհրդարանին համար ուշադրաւ գործերուն վրայ Թագուհին պիտի խօսի Խորհրդարանին սովորական նստաշրջանին բացման ատեն՝ յառաջիկայ գարնան։

—Լորտերու Ժողովը ընդունեց ուղերձը։ Լորտ Սոլզպէրի յայտարարեց թէ կարելի չէ հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութիւններուն նորէն անկախութիւն տալ, և թէ կառավարութիւնը պատրաստ է անոնց ինքնօրինութիւն տալ, այն ատեն երբ ատոր արժանի ըլլալու պէտք է եղած վիճակին հասած ըլլան։ Չինու խնդրին համար ալ Նախարարապետը յայտարարեց թէ տէրութեանց ներդաշնակութիւնը միշտ գոյութիւն ունի և թէ յուսալի է որ յաջողութեամբ պսակուի։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լրագիրները Բրէթորիայէն դեկտ. 3 թուականով հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ զրոյցի մը նայելով Երասմուս և Վիլճոէն պօէր հրամանատարները պաշարուած են Պրոնքհորթ-Սբրուիթի մէջ։

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ԼԱ ՀԷ.—Քրիւկէր Նախագահը հոս հասաւ և ստուար բազմութեան մը կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։ Կայարանին մէջ կը գտնուէին կառավարական ներկայացուցիչներ, բազմաթիւ երեսփոխաններ և լրագրական թղթակիցներ։ Քանի մը նախարարներ այցելութիւն տուին Պ. Քրիւկէրի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ

ԼԻՎԱՏԻԱ.—Ջարին վիճակը շատ լաւ է. ջերմութիւնը ու բազկերակը սովորական են։

ՍԵՐՊԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Նախկին նախարարապետ Պ. Սիմիչ Հռոմի դեսպան կարգուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	36
Ամէնէն բարձր գին	»	24	36
Ամէնէն վար գին	»	24	32
Ռումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	111	75
Ամէնէն բարձր գին	»	111	75
Ամէնէն վար գին	»	111	—
ԲԱՑՈՒՄ 24 Նոյեմ.			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	35½
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	111	37
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Գանքա		—	—
Քռէտի Ժէնէրալ ՕԹԹմ.		1	03
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	05
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	25
» Ժուիսանս		197	—
» պարտաթ.		463	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		450	—
Թրանսվալ		74	50
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	28
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	05
Քրիմից	»	55	03
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէթալիք	»	96	30
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	62

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

Krondorf

la meilleure eau de table alcaline gazeuse pure

Բոլոր բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած

Հանքային ջուրերու ձեռնարկութիւն Քրոնտորֆի մէջ։ Ընդհանուր ներկայացուցիչ ՆԻՍԻՄ ԼԷՎԻ, Ղալաթիա, Մահմուտիէ ճատտէսի, Գույումճըլար խան՝ թիւ 2։ Կը ծախուի գլխաւոր ճաշարաններու, օթէլներու, դեղարաններուն մէջ եւայլն։

Գործակալ Լէվի Գոխոր՝ Էտիրնէ։ Սթրումցա ու Մօտիանօ՝ Սէլանիկ։

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

COGNAC OMOURDJA
EXTRAIT DE VIN PUR
KONIAK OMOYPAZA
ΕΞ ΑΓΝΟΥ ΟΙΝΟΥ

MEDAILLE EXPOSITION
BRUXELLES 1897

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրիւսէլի Արուեստահանդէսէն շքադրամ ստացած է, չունիր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ առնուած մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հաշանել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրիւսէլի Արուեստահանդէսին շքադրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ շինուած են, նաեւ նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները պաշտպանելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ շինուած են. հետեւաբար տուինք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն

Պօնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Տաննի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Էվտոքիոս էֆ. Թուրաճօղլու և Պոլիս Հասըր Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 7 ու 5 տարուան քոնեաքներուն՝ 13. 9 ու 6 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաեւ Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան ձեթավաճառ Քիրեաքօի վաճառատունը գին 4 ղրուշ։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին շէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասըր Իսկէլէսի Թըլախոտի մաքսատան մօտ՝ Ջիրոնկէլոս։ Պոլիս Պալըգ Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Նորկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօօբէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Ղալաթիա Սանտըգճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թէերիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Փոթօրուլօ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Պաանիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քազինոյին հանդէպ Բէրիքլի Վալիատի։ Նաեւ բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաճին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՄ 225 ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 545 միլիոն։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագրերը։ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստ. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգները և մահուան ամէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճճարներով, ինչպէս նաեւ ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

192

Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ · ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր խան, Թիւնէլին եռեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօտա Պաճակաճցիճ կից թիւ 91

میشل تفلیسیان

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ. կաուչ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգօբ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի ևայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ աժան։ Ցաճախորդք շատ գոհ պիտի մնան։

ՎԵՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ Պոլիս, Պաճնէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի կից, թիւ 1.
Զիֆտե Սէլէբ մաղազասը

Ֆերոյիչեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոսգօբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, Նոր տեսակ ոսկի ևայլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Լիբօֆօսֆիթ մը շօ է մը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Ե. իտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ անվնաս կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անտեղութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարտաւ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

661 12—52

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներուք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանդուցեալ մուխթար Ցակոբ աղայի տունը։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլի և Պօլսոյ մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրգօրիան	10500	Տլավիան	3500
Ռումէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Ձըրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիպսօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Պօլսոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

600

Ղալաթիա, քարափին վրայ
Հին տեղը մաքսատան

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ցրª Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանճի զարեչրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենապատեհ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն բուն տարիք, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աջցաներու միջոցաւ, առանց ցաւի առողջահանութիւն։

Ց. Գ. Զննումները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Տանօր.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

Պիտի պահէք ձեր զոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CH^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

534

Լ Ա Ն Գ Ք Ռ Ը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՑԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 329 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

- Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Զիշի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
- » Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
- » Ժօզէֆ Հօեօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
- » Գօլոմէն Նաքօ, » » » »
- » Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
- Բէնատոր Բօնձէն
- Ճոն տը Վէնէնկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քոմիսէր

Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

Թ Ո Մ Ա Ս Ո Ւ Ի Լ Ս Ը Ն

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբբօ	1735
Արբօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրպատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօվինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաչիօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուըպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իակօ շոգենաւը, Նաւապետ Նէյ ց. ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻՒՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 23—24, Քիւչիւք Մէյտէն խան, Ղալաթիա 877

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

- Գշ 21 4 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
- Գշ. 22 5 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (Յոպպէի վրայով Աղեքսանդրեա, Բէյրութ-Եաֆա, Քէրուծ եւ Քիոս)։
- Ե 23 6 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
- Եշ 23 6 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բա[illegible] Ռում ժամը 4ին յետ միջօրէի։
- Ուր 24/7 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՑԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

[illegible]

Դեկտ. 10ին Միջերկրի, Անատօլ. եզերքէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկտ. 7ին Սիւէյսի, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում.

[illegible], ուղ. Մարսիլիա

Ճամբորդ ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 Ֆրանք. 2. կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաքէօյ։ 51Տ Բ. ՑԼԵՈՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Սէր տեղ երթալ անդառն կը բանի Լիվէրփուլ և Արեւելեան գիծ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավլա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբըիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ուլտոնիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ

Joly et Seager

Մէյմանէթճիլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։255

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլի, [illegible], [illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2500	[illegible]	[illegible]

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ

Ռէքթոյ խան

ՃԷՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.

194 21, Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒԹԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1900 Նոյեմբ. 1 (Ն. Տ.) հինգշաբթիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 224 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 223 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմն.	3	—
12	43	» Կէօքճէ քըըք »	2	20
1	41	» Սապօնճը բունար »	1	38
2	34	» Ալաեունտ »	12	40
3	17	» Չէքիւրլէր »	11	55
4	18	» Տէօյէր »	11	8
4	47	» Իհսանիյէ »	10	24
5	11	» Համամ »	9	56
5	21	» Կազլըկէօլ համամ »	9	47
6	13	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	15
6	48	» Պէօյիւք Չօպանլար »	8	22
7	41	» Չայ »	7	34
8	27	» Իսհագլու »	6	44
8	51	» Եասսըան »	6	19
9	20	» Աք Շէհիր »	5	57
9	52	» Ազարի քէօյ »	5	19
10	34	» Ճավուշճը քէօյ »	4	37
11	12	» Իլկըն »	4	5
11	59	» Գատըն-Խանը »	3	13
12	48	» Սէրայ-Օնի »	2	31
1	20	» Մէյտան »	1	53
2	22	» Բունար-Պաշը »	12	48
3	—	ժմն. Գօնիա մկն.	12	—
իրկն.			առ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 124 խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 123 խառն Իրիկն.	
Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր ժմն.	12	41
1	49	» Ագ Պունար »	11	54
2	35	» Ալբիւ Քէօյ »	11	16
3	23	» Պէյլիք Ախուր »	10	20
4	38	» Սարիքէօյ »	9	13
5	35	» Պիչէր »	8	8
6	20	» Սասիլէր »	7	23
7	—	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	6	51
7	55	» Բօլաթլը »	5	59
9	17	» Մալը Քէօյ »	4	25
10	19	» Սէնճան Քէօյ »	3	10
11	12	ժմն. Էնկիւրիւ մկն.	2	15
իրկն.			առ.	

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 422 խառն իրիկ.		Թ. 424 խառն իրիկ.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտու		Թ. 423 խառն Առտու	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ ժմն.	5	42	7	12
6	48	8	18	ժմն. Ատա-Բազար մկն.	6	—	7	30

ԱԼԱԵՈՒՆՏԷՆ ՔԷՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 328 խառն Առտու		Թ. 330 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 327 խառն Առտու		Թ. 329 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.		Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
2	45	12	50	մկն. Ալաեունտ ժմն.	1	45	11	55
3	5	1	10	ժմն. Քէօթահիա մկն.	2	5	12	15